

K

ALEJDOSZKÓP

ALEIDOSCOPE

BELL SZILÁGYI ÉVA: ZÖLD LABDA - GREEN BALL (FOTÓ)

JÖN A NYÁR! KÖZELEDIK A VAKÁCIÓZÁS!

Szépüljön Velünk!
LÉZER KLINIKA

Become more beautiful!
MEDICAL LASER CLINIC

- ◆ UNWANTED PERMANENT LASER HAIR REMOVAL
- ◆ ACNE TREATMENT, SKIN REJUVENATION
- ◆ MICRODERMABRASION
- ◆ VASCULAR AND PIGMENTED LESIONS (AGE/SUN SPOTS)
- ◆ ALPHA-BETA PEELING (SWISS MED.)
- ◆ FACIAL LIFTING, SKIN TIGHTENING
- ◆ ROSACEA, VEINS, SCARS, STRETCH MARKS
- ◆ BOTOX - \$8/ EGYSÉG: 33% KEDVEZMÉNY
- ◆ RÁNCFELTÖLTŐ INJEKCIÓ: 50%-KEDVEZMÉNY FIZET, 3-AT KAP

*A változás szépsége:
Légy szebb, ugyanakkor légy Temagad!*

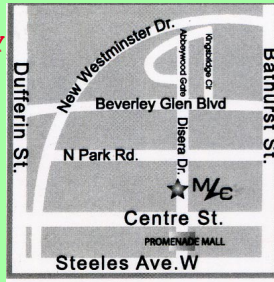

DR. DUNCA M. ZOLTÁN

BIZTOSÍTÓ ÁLTAL FEDEZETT ÚJ SZOLGÁLTATÁSOK
AKUPUNKTÚRA, MASSZÁZS (RMT), REFLEXOLÓGIA,
REIKI, TUNA ÉS QUIGONG KEZELÉSEK!

MINDEN LÉZERKEZELÉSI CSOMAG
ELSŐ KEZELÉSÉRE 50% KEDVEZMÉNY

MINDEN KEZELÉST, KOZMETIKAI BEAVATKOZÁST
DR. DUNCA M. ZOLTÁN VÉGEZ
VAGY AZ Ő FELÜGYELETE ALATT VÉGEZÜNK

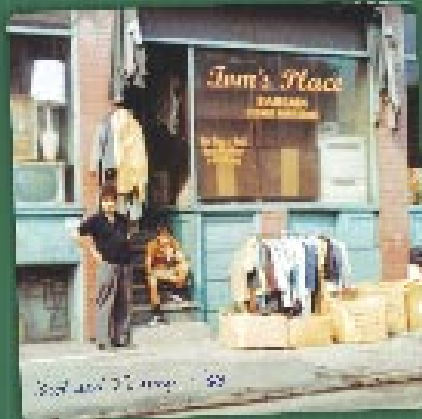
NYITVATARTÁS - PROGRAM

HÉTFŐTŐL-SZERDÁIG: 9 -17; CSÜTÖRTÖK: 10 -20;
PÉNTEK: 9 -18; SZOMBAT: 9 - 14
Vasárnap: csak előzetes időpontegyeztetéssel

31 Disera Dr, Suite 200, Thornhill, ON, L4J 0A7; Tel.: (905) 731 8800; Ingyenes Parkolás
www.medicallaser.ca

ELŐ VIZSGÁLAT INGYENES, SZEMÉLYRE SZÓLÓ; KOMPLETT KEZELÉS ESETÉN ELSŐ KEZELÉSRE 50%-OS KEDVEZMÉNY

Celebrating **50** *Years in Kensington Market*

Building on a retail tradition that began in 1958, Tom's Place is a constant in the ever-changing world of fashion, proving that quality and value are always in style. What began as a bargain second hand store, is now one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

First floor specials: Men's Suits 4 for 1
Men's Sports Jackets 2 for 1

HOURS | M-W. 10-6 | Th-F. 10-7 | Sat. 9-6 | Sun. 12-5
190 Baldwin St. | Kensington Market (just west of Spadina) | Free Parking | 416-596-0297 | www.toms-place.com

Fotó: Kun Emília

SZERKESZTŐI GONDOLATOK

Egyre több olyan könyv kerül az asztalomra, amelyben az emberek saját életüket, tapasztalataikat mondják el, családjuk eredetét, gondjait, örömeit és küzdelmeit örökítik meg példaképpen, tanulságul.

Elidegenettnek vélt világunkban ez meglepő is lehetne, ám mégsem az...

Hit az emberben, az életben - hit, hogy jobbá válhatunk, jobbá tehető a világ. Hit az Istenben. Ahogy arról két asszony beszélgetése árulkodik az Emeld fel, Uram, kicsiny népemet! c. Kairosz-könyvecskében. Ezzel a munkával Szervátiusz Klára nem kis feladatra vállalkozott: a moldvai csángó művész Petrás Máriaival társalog a megmaradás, az alkotás, az otthonváltás kérdéseiről - soha nem távolodva el azonban a legfontosabbtól: az Istennel való kapcsolatról. A riporter ilyen kérdésekkel bírja vallomásra a magyar nyelvet ősiségében őrző és beszélő, ma Pomázon élő művészt: "Vehetünk példát a te életedből? Mik voltak az utólag feleslegesnek mondható szenvedések?" Amire a válasz: "Szárny nélkül, szabadság nélkül kellett élnem Moldvában, de későbbi lakhelyemen is, Erdélyben, s ebből sok szenvedés származott. Sok felesleges szenvedésben volt osztályrészem, fizikai szenvedésben is." A szabadság nélkülséget sokféle módon dolgozza fel magában az ember - sokszor

Mária mást mond:

"... aki beveti magát bármibe hittel, az repül, annak hatalmas lendülete van... minden munka, amely, mint nagy cél van előttünk, s minden tanítás is csak arra jó, ... hogy elkísérjen a tengerig. Ha nincs hit, akkor csak a víz szélén, a langyosban, megáll az ember. De ha hite van, akkor be mer ugrani a vízbe."

Petrás Mária: Babba Mária

**HIRDESSZEN FOLYÓIRATUNKBAN!
A HIRDETÉS MAGÁBAN FOGLALJA
AZ ÉVI ELŐFIZETÉST IS**

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektronikus postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.
The opinion expressed in this publication are
not necessarily those of the publisher.

A TARTALOMBÓL - CONTENTS

Dsida Jenő: Pünkösdi várakozás (vers)	2
Benedek Elek: Pünkösdi harangok (vers)	2
Böjte Csaba: Szentbeszéd a csíksomlyói búcsún - részlet	2
Kettős állampolgárságot minden magyarnak!	3
Juhász Gyula: Trianon, Testamentom (versek)	4
Padányi Viktor: A nap, amelyen Magyarország "keresztrefeszített"	5
Trianoni emlékezés Torontóban és Kitchener-ben	6
Veszely Ferenc: Búcsú az elvtársaktól (vers)	7
Ferenc Veszely: Good Riddance, Comrades (poem)	7
Széchenyi István intelmei Béla fiához	8
Istvan, Count Széchenyi	9
Frigyesy Ágnes: Makovecz Imre Tökés László-díjas	10
Kaslik Péter: Ünnepek Máraival	12
Márai Sándor: Sirató, Csillag (versek)	13
Dancs Rózsa: Papp M. Zsuzsa: Megtagadva...	14
Papp M. Zsuzsa: Megtagadva...	15
Stephanie Zolis: How Love Quonquered Hate	15
Miska János: Kanadai örökségünk	16
Megalakulásának 10. évfordulóját ünnepli a HUVAC	17
Ditrói Csiby Éva: A rövidtávú futó maratonja (részlet)	18
Magyar lélek évszázados hagyományokba kapaszkodva	19
Lóránd Ármós: White Out (poem)	20
Ármós Lóránd: Fehér, benn (vers Csáky István rajzaihoz)	20
A Papa Duke hangversenye a torontói Magyar Házban	21
Gypsy World Fusion Band Papa Duke	21
The First Decade of the HUVAC	23
Eva Bell Szilágyi - a HUVAC Member	22
A torontói Kodályegyüttes ötven esztendeje	24
Frigyesy Ágnes: Emeld fel, Uram, kicsiny népemet...	25
Bácsalmási István: Töredékek a múlt egészéből	26
Pósa Zoltán: Reggelente (vers)	29
Zoltán Pósa: Every Morning (poem)	29
Csapó Endre: A jobboldal történelmi színre lép	30
Sándor Mary: A főzés nem "fortém"	32
Hasulyó Ferenc: Ajak hagyományai	33
Balogh György: Éjjeli őr csengetéssel	33

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$50.00/year; Foreign: US\$55.00/year

Publisher: **Kaleidoscope Publishing**

Elnök - **Telch György-George** - President

Főszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-Chief

Terjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Elérhetőség - Address:

122 Silas Hill Drive, Toronto, On, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: **rosacae@hotmail.com**

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review.

www.kalejdoszkop.com

***KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy
Lexikona helyesírását követi**

DSIDA JENŐ

PÜNKÖSDI VÁRAKOZÁS

Kész a világ,
feszült, ünnepi várás
tereng felette.
Halotti csend. Csak néha néha
sóhajt az Isten lelke.

Kimérve minden pálya
megtöltve minden lélek-lámpa,
ahol csak úr a lét...
De jaj, sötét van,
mélységes iszonyú sötét!

A zordon tömeg-árnyék
némán zokogva kering utjain,
s csak egyet tud és egyet érez...
...Most váratlanul vágyon megvonaglik
és felzug Istenéhez:
Betelt az idő!
Sugarat, fényt, szint adj nekünk,
mert epedünk!

Fényesség nélkül oly sivár az élet!
Nagy Alkotónk, oh mondd ki szent igédet
Legyen világoosság!...

És ismétlik mindig erősebben
a felvihartzott étheren keresztül
és felharsan az egek harsonája
s a végtelennek zsolozsmája zendül
zsibongva, zsongva...

És nagy szavát az Ur – kimondja!

BENEDEK ELEK

PÜNKÖSDI HARANGOK

Olyan szépen cseng a harang,
Míntha nem is harang volna,
hanem ezer harangvirág
Imádságos szava szólna.

Piros pünkösöd vasárnapján
Piros rózsá nyíl a kertben,
Kis szívünkben tiszta öröm
Imádsága énekeljen.

Piros pünkösöd vasárnapján
Szálljon reánk a szentlélek,
S térde hullva mondjunk hálát
A mindenség Istenének.

**BÖJTE CSABA ATYA CSÍKSOMLYÓI BÚCSÚN
ELHANGZOTT SZENTBESZÉDÉNEK RÉSZLETE**

... Kicsik vagyunk, egy marék porból teremtett bennünket az Isten, de az élő Isten teremtett bennünket, és arra hívott, hogy legyőzzük a gondjainkat, nehézségeinket, összefogjunk. Olyan csodálatos a mi Urunk, Istenünk: karácsony éjszakáján közénk jön. Tarisznyájában csak a Mennyei Atya szeretete, jósága. Üres kézzel jön közénk, és nem azt mondja, hogy „Mennyei Atya, hát ki írta ennek a megváltásnak a forгатókönyvét, hát itt semmi nélkül hogy lehetne itt új világot teremteni?” Hanem hittel, végtelen szeretettel meghirdeti az Újszövetség nagy törvényét, a szeretet parancsát, és egyszerű embereket, pásztorokat, halászokat, vámosokat szólít meg, és egy új világot teremt számunkra. Persze akkor is voltak nehézségek, a mi Urunk, Istenünk is Jeruzsálem falai előtt leborol és sírva mondja, hogy „hányszor próbáltalak összegyűjteni benneteket, mint kotlós a csibéit, de hát nem akarjátok.” De Jézus Krisztus nem bedobja a törülközőt, hanem virágvasárnap újból bevonul Jeruzsálembe és próbálja összegyűjteni az ő népét... a mi Urunk, Istenünk, hanem nagycsütörtökön újból hívja az apostolait, megmossa a lábaikat, olyan szép, hogy saját kezével nyújtja a falatot tanítványainak, eteti őket. Nagycsütörtök, nagypéntek: szörnyű, szomorú dolgok. Húsvét hajnalán Jézus Krisztus feltámad, s Mária Magdolnának első szava az, hogy „nem baj, ne is szólj a többieknek, találkozunk Galileában, folytatjuk ott, ahol abbahagytuk, nem kell megtorpanni, a Mennyei Atya szeret benneteket, fog ez menni”. Döbbenetes, nem? Hihetetlen.

Gyengék vagyunk, kicsik vagyunk, de annyira vigasztaló Istennek ez a kitartó szeretete. Olyan szép az emmauszi tanítványokkal való találkozás története. Ezek az emberek idáig vannak mindennel, Krisztussal, megváltással, fáradtak, csalódtak, letörtek és elindulnak hazafelé. Aki akar maradjon, csinálja, de nekik elég volt. És milyen szép, hogy az élő Isten, Jézus Krisztus szembejön velük, átdöfött szívvel, átdöfött lábbal, kézzel s megkérdezi tőlük: „Fiúk, mi a baj?” „Hát te vagy az egyetlen Jeruzsálemben aki nem tudod, hogy mi történt ott?” „Hát mi történt?” S Jézus meghallgatja saját sztoriját, mintha ott se lett volna. Bízunk benne, hittünk, követtük, nem jött össze, kész, vége, megyünk haza, csalódtunk. Milyen döbbenetes, hogy Jézus Krisztus nem elítéli ezeket az embereket, nem megkérdezi tőlük, hogy „akkor miért kellett hogy ezer idegen, Simon segítse a kereszt hordozásával?” Hanem elkíséri ezeket az embereket átdöfött lábbal. Jeruzsálemtől távolodnak ezek az emberek és Jézus elkíséri őket és útközben olyan szépen beszél hozzájuk, olyan szeretettel szól, hogy ők maguk azt mondják, „lángolt a szívünk, míg hallgattuk őt”. Milyen szép! Ezeknek az embereknek éjnek idején annyira lángol a szívük, hogy van erejük visszamenni és felébreszteni a többieket is, hogy „fiúk, él az Isten, feltámadt, van remény, van jövő, bízzatok!”

KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁGOT MINDEN MAGYARNAK!

Megszavazta az Országgyűlés az állampolgársági törvény módosítását, amely lehetővé teszi a határon túli magyaroknak, hogy egyszerűbben és kedvezményesen szerezhessék meg a magyar állampolgárságot. A képviselők 344 igen, 3 nem szavazat és 5 tartózkodás mellett hozták meg a döntésüket. Nemmel voksolt a szocialista Gyurcsány Ferenc, Molnár Csaba és Szanyi Tibor. Tartózkodott három MSZP-s – Baracskai József, Oláh Lajos, Vitányi Iván – és két LMP-s – Dorosz Dávid és Szabó Tímea – képviselő.

Gyurcsány Ferenc azért nem szavazta meg a kettős állampolgárságról szóló törvényt, mert szerinte ez akarva-akaratlanul „egy rosszízű külpolitikai diktátumként” látszik a régió más országaiból, függetlenül attól, hogy a törvény egy valószínűleg létező történelmi sebet szeretne fertőtleníteni. Persze – a nincsen szerencsénk – akkor ehelyett további fertőzést fog okozni – indokolta a volt kormányfő.

Vona Gábor egy rádió meghívásának tett eleget a magyar állampolgárságról szóló törvényjavaslat szerdai zárószavazásának időpontjában, ezért nem volt jelen a voksoláson.

A szocialisták egy része távolmaradt, a leköszönő kormányzat több tagja jelen volt, de nem nyomott gombot, Lendvai Ildikó lemondott pártelnök a voksolás után lépett a terembe. Néhány hiányzó egyébként minden frakciónál volt.

A törvény augusztus 20-án lép hatályba, rendelkezéseit pedig csak jövőre kell alkalmazni.

Tehát egyéni kérelem alapján gyorsított eljárással,

kedvezményesen, azaz magyarországi lakóhely nélkül lesz honosítható az a határon túli, akinek valamelyik felmenője magyar állampolgár volt, vagy valószínűsíti magyarországi származását, és valamilyen szinten beszél magyarul. Az elfogadott törvény alapján ez az állampolgársági kérvény is elutasítható, ha valaki a köz- vagy nemzetbiztonságot veszélyeztetné.

Vizi Balázs nemzetközi jogász szerint nem ellentétes az uniós jogszabályokkal a környező országokban élő magyarok esetleges kettős állampolgársága.

Semjén Zsolt szerint az új törvény nem támadható nemzetközi fórumokon. Ezért a napért érdemes volt a politikába kapcsolódni, és képviselőnek lenni. Így értékelte a szavazás eredményét a javaslat egyik kidolgozója, a KDNP-s Semjén Zsolt, aki szerint a 97 százalékos többséggel megszavazott törvény soha nem látott nemzeti egységet jelképez. „Ezáltal valóban soha nem látott nemzeti egység jött létre. Olyan állampolgársági törvényt hoztunk, amelyben nincs első és másodosztályú állampolgár. Egy magyar nemzet van, egy magyar állampolgárság van.” A politikus még kiemelte: olyan törvényt fogadtak most el, mellyel a csángók is megkaphatják a magyar állampolgárságot.

Tőkés László, EP-képviselő: „Illesse köszönet a törvény kezdeményezőinek munkáját – és köszönet jár a Magyar Országgyűlés össznemzetben gondolkodó tagjainak szavazataiért is. Trianon gyógyítása elkezdődött.

Egy a nemzet!”

JUHÁSZ GYULA

TRIANON

Nem kell beszélni róla sohasem,
De mindig, mindig gondoljunk reá.

Mert nem lehet feledni, nem, soha,
Amíg magyar lesz és emlékezet,
Jog és igazság, becsület, remény,
Hogy volt nekünk egy országunk e földön,
Melyet magyar erő szerzett vitézül,
S magyar szív és ész tartott meg bizony.
Egy ezer évnek vére, könnye és
Verejtékes munkája adta meg
Szent jussunkat e drága hagyatékhoz.

És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt a kedves Pozsony,
Hol királyokat koronáztak egykor,
S a legnagyobb magyar hirdette hévvel,
Nem volt, de lesz még egyszer Magyarország!
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt legszebb koszorúja
Európának, a Kárpátok éke,
És mienk volt a legszebb kék szalag,
Az Adriának gyöngyös pártadísze!

És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt Nagybánya, ahol
Ferenczy festett, mestereknek álma
Napfényes műveken föltündökölt,
S egész világra árasztott derűt.
És nem lehet feledni, nem soha,
Hogy Váradon egy Ady énekelt,
És holnapot hirdettek magyarok.

És nem lehet feledni, nem, soha
A bölcsőket és sírokat nekünk,
Magyar bölcsőket, magyar sírokat,
Dicsőség és gyász örök fészkeit.

Mert ki feledné, hogy Verecke útján
Jött e hazába a honfoglaló nép,
És ki feledné, hogy erdélyi síkon
Túnt a dicsőség nem múlt egébe
Az ifjú és szabad Petőfi Sándor!
Ő egymaga a diadalmas élet,
Út és igazság csillaga nekünk,
Ha őt fogod követni gyászban, árnyban,
Balsorsban és kétségben, ó, magyar,
A pokol kapuin is győzni fogsz,
S a földön föltalálod már a mennyet!

S tudnád feledni a szelíd Szalontát,
hol Arany Jánost ringatá a dajka?
Mernéd feledni a kincses Kolozsvárt,
Hol Corvin Mátyást ringatá a bölcső,
Bírnád feledni Kassa szent halottját?
S lehet feledni az aradi őskert
Tizenhárom magasztos álmódóját,
Kik mind, mind várnak egy föltámadásra?

Trianon gyászos napján, magyarok,
Testvéreim, ti szerencsétlen, átkos,
Rossz csillagok alatt virrasztva járók,
Ó, nézzetek egymás szemébe nyíltan
S őszintén, s a nagy, nagy sír fölött
Ma fogjatok kezét, s esküdjétek
Némán, csupán a szív veréseivel
S a jövődó hitével egy nagy esküt,
Mely az örök életre kötelez,
A munkát és a küzdelem hirdeti,
És elvisz a boldog föltámadásra.

Nem kell beszélni róla sohasem?
De mindig, mindig gondoljunk reá!

**A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS NAPJÁVÁ
NYILVÁNÍTOTTA AZ ORSZÁGGYŰLÉS
HÉTFŐN A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS
ALÁÍRÁSÁNAK NAPJÁT, JÚNIUS 4-ÉT.
A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS MELLETTI
TANÚSÁGTÉTELÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNNYEL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS KINYILVÁNÍTTA,
HOGY "A TÖBB ÁLLAM FENNHATÓSÁGA
ALÁ VETETT MAGYARSÁG MINDEN TAGJA
ÉS KÖZÖSSÉGE RÉSZÉ AZ EGYSÉGES
MAGYAR NEMZETNEK."**

PADÁNYI VIKTOR

A NAP, AMELYEN MAGYARORSZÁG „KERESZTRE FESZÍTETETT”¹

De akkor már a legtöbb nemzet miniszterei aláírták a Békeszerződést, s nem lehetett bírni azt a blokádot, amelyet az utódállamok Magyarországra kényszerítettek. A kenyér, amelyet kaptunk, ízetlen volt, mert só nem volt benne; a falvakban a házak ezrei hónapokon át sötétek maradtak, mert nem volt petróleum, hogy lámpát gyújthassanak; a ruha, amelyet viseltünk, papírrostból készült, mert nem volt szövet, és azok, akiknek az élete olyan gyógyszerrel függött, amely csak külföldről volt beszerezhető, meghaltak. Ezért tehát Magyarország arra kényszerült, hogy aláírja a Békeszerződést. Hosszú töprengés után, amely a lelki agónia és megrendülés drámáját jellemezte, a kormány Bernard Ágoston népjóléti minisztert és Drasche-Lázár Alfréd volt nagykövetet nevezte ki, hogy elvégezzék a baljós cselekedetet. Május végén elutaztak Párizsba, hogy megtegyék az utat, amely sokak véleménye szerint Krisztus kálváriájához hasonlított. A Békeszerződés aláírását 1920. június 4-én, délelőtt 10 órára tűzték ki.

Ezen a június 4-i napon Magyarországon minden katonai alakulatot riadókézsületségbe helyeztek, minden nemzeti gárdaegységet szolgálatra hívtak be, és a városokban a rendőrséget megkettőzték.

Ezekben a napokban rádió még nem volt használatos, de Budapest állandó telefonkapcsolatot tarthatott Párizssal. Már reggel nagy tömegek gyűltek össze a legnagyobb napilapok szerkesztőségei előtt, hogy minél hamarabb megtudják a legfrissebb híreket, amelyeket időnként kifüggesztettek a kirakatokba. Valami különös nyugtalanság járta be Budapest utcáit már hajnaltól kezdve; a járókelők arcán belső szenvedés, fáradtság és gyakran üresség tükröződött, akár egy halottasházban a gyászolók arcán. Még a szokásos utcai zajok is tompábbak voltak.

Tíz óra után egy-két perccel megérkezett a végső megerősítés; a Békeszerződés aláírása megtörtént, ahogyan ezt a telefonvonalak tudtul adták. Ekkor megkondultak a templomi harangok, először Budapesten, majd pedig – a hír villámgyors terjedése nyomán – minden városban és faluban, a lesújtott országon végig. Két órán át, egészen délig, egyfolytában zúgtak a harangok, mintha azt mondanák: a magyarok temetik múltjukat – és jövőjüket.

Budapest perceken belül gyászba öltözött. Gyászlobogók lengtek minden zászlórúdon. Temetések szokatlan gyászleplek takarták az ablakokat. Az utcák is gyászt öltöttek, amint feketébe öltözött férfiak, asszonyok és gyermekek ezrei haladtak lassan, arcukat könnyek borították, olykor felcsukló zokogás hallatszott. Öklök emelkedtek az ég felé, kétségbeesésből fakadó szitkok és átkok kíséretében. Az Oktogon tér egyik sarkában egy rokkant katona letépte zubbonyát, könyökben levágott csonka karjára mutatva

kiáltotta: Ezért?

Az utcán idegenek ölelték át egymást gyászukban; kisebb csoportok gyűltek össze, hogy vigasztalják azokat, akik csak ültek egy padon és sírtak tehetetlenül; és a templomi harangok zúgását túlharsogta a kiáltás: „Különkiadás!” „Különkiadás!” – Ezernyi újságárus tódult az utcákra a napi hírek gyászkeretes különkiadásával. Az emberek mohó kíváncsisággal olvasták azt, amit már tudtak, lelküket tehetetlen felháborodás rázta. A szerkesztőségi cikkeket hangosan olvasták fel a hirtelen csoportokba verődött hallgatóknak. A Nemzeti Múzeum előtt összegyűlt tömeg énekelni kezdte a Himnuszot, s egyre csak zúgtak és zúgtak a harangok. A templomok hamar megteltek a gyászolókkal, akik lelkük mélyén csak Istenbe kapaszkodhattak. A papok szószékeken imádkoztak a teljesíthetetlenért, és hogy vigasztalást nyújtsanak azoknak, akik számára már nem volt vigasztalás.

Vidéken is ez volt a helyzet. Gyász és kétségbeesés uralkodott mindenütt, de néhány kisebb verekedésen kívül rendezettség nem történt; a törvényt és a rendet fenntartották. Minden biztonsági intézkedés hathatósan bizonyult, alkohol kiszolgálása tilos volt. A templomi harangok pedig két órán át, egészen délig, minden városban és faluban zúgtak, csak zúgtak könyörtelenül.

Abban az időben, amikor ezek az események történtek, tizennégy éves voltam, a IV. gimnáziumba jártam. Ezen a napon osztályunknak növénytanórája kezdődött volna, s tanárunk, Kovách Demjén magas alakja megjelent az ajtóban, pontosan úgy, mint máskor. Odament lassan a katedrához, aláírta az osztálykönyvet, de ahelyett, hogy számon kérte volna a házi feladatot, ahogyan tenni szokta, egész testével előrehajolt, fejét lecsüggesztette valami egészen hosszú percig... és akkor a harangok zúgni kezdtek. Kovách Demjén kiegyenesedett, odament a kis szertárhoz, ahol a térképek voltak, levette a térképet, amelyen ez a felírás volt: A Magyar Szentkorona Országainak Politikai Térképe, s egyetlen szó nélkül a falra akasztotta. Ezután megállt a térkép előtt, egy kicsit oldalt, hogy ne takarja el előlünk, és ahogyan rámeredt, mindig szigorú arckifejezése meglágyult, kimondhatatlan gyöngédség jelentkezett rajta, amilyent korábban soha nem láttunk nála. Halotti csendben néztük a térképet és az előtte álló alakot, ezt a gyászoló cisztercita szerzetest, amint fejét mind lejjebb és lejjebb hajtotta, egészen a mellére. És ahogyan a harangok zúgása behatolt hozzánk, Kovách a mély csendben inkább saját magának, s senki másnak közölünk, ezt mondta:

Consummatum est! (Elvégeztetett!)

Ötvennégyen voltunk ebben az osztályban, ötvennégy tizennégy éves magyar fiú. A keresztre feszített Krisztus utolsó szavai után valamennyien a padra hajtottuk fejünket és sírva fakadtunk.

Odakint a harangok még mindig zúgtak. Magyarország keresztre feszítettésének napja, 1920. június 4-e volt.

Péntek...

¹Részletek a neves magyar történész visszaemlékezéseiből

TRIANONI EMLÉKEZÉS TORONTÓBAN ÉS KITCHENER-BEN

“Ma fogjatok kezét, s esküdjétek...”

Trianon a magyar nemzet 90 esztendeje tartó gyásza. Az idei esztendőt az Erdélyi Nemzeti Tanács Trianoni Emlékévként nevezte, ugyanakkor a Magyar Országgyűlés a gyásznapot, június 4-ét a Nemzeti Összetartozás Napjává kiáltotta ki. Ezzel a törvénnyel az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy “a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek.”

Ezt a törvényt előlegezte meg Tőkés László EU parlamenti képviselő, amikor üdvözölte az új állampolgársági törvényt: “Trianon gyógyítása elkezdődött. Egy a nemzet.”

Dr. Pordány László és Dancs Rózsa

Egy a nemzet – olvassuk a torontói/ontariói rendezvénysorozat ünnepi szónoka, Dr. Pordány László könyvének a címét. Amint később megtudjuk, a kötet címe Csató Endrétől, az ausztráliai Magyar Élet főszerkesztőjétől származik, és sok évtizedes nemzeti meggyőződésünk, vágyunk frappáns megfogalmazása.

Abból a fájdalomtól felfakadó kiáltás, amit Trianon okozott a magyar nemzetnek, amelyről “Nem kell beszélni... sohasem,/De mindig, mindig gondoljunk reá...” (Juhász Gyula.)

Dr. Pordány László, a Nemzeti Fórum egyik elnöke rövid torontói tartózkodása idején meghívást kapott a dél-ontariói Kitchener magyar közösségének a kultúrközpontjába, a Kossuth Hall-ba is. Sárosi Zoltán kultúrigazgató üdvözlése és Bogyay Elemér előadása után Dr. Pordány rövid köszöntőt mondott, kiemelve, hogy nyelvtanilag is kizárja egymást a két fogalom: trianoni békeszerződés, mert nem békét, hanem egy kilenc évtizede tartó háborús helyzetet indított el az aláírás, a szerződéshez pedig az aláíró felek részvételére van szükség, holott történelmi tény, hogy a magyaroknak semmiféle szerepet nem engedélyeztek a nagyhatalmak, amikor a gyászos

diktátumot előkészítették. A Nagy folyó (Grand River) parti magyarok műsorszámait arra figyelmeztettek, hogy bár Trianon szétdarabolta a nemzet testét, amelynek tagjai a világ minden sarkába szétszóródtak, mégis megőrizték és meg is fogjuk tartani értékeinket: a néptáncot, a szép magyar kiejtést, amelyről például Katona Andrea szavalata nyújtott, édes anyanyelvünket, amelyen énekelünk, verset mondunk, imádkozunk. A program előkészítői Szűcs Piroska, Juhász Éva és a műsorvezető Ankuczka Klári voltak.

A torontói megmlékezést vasárnap délután tartottuk a Mátyás Pincében. Rövid ünnepi műsorunkat egy korabeli visszaemlékezéssel kezdtük, az ausztráliai Padányi Viktor írásával.

Georgina Bencsik, Vaski Gábor, Dr. Pordány László, Szabó Katalin

Szentiványi György zeneszerző zongorakíséretében Szűcs Béla elénekelt a Magyarok szép hazája kezdetű dalt, majd a 92 éves Gyuri bácsi kompozícióját hallhattuk, a Turul madár c. szerzeményt.

Havas István A négy szobor c. költeményét ifj. Engyel Gyula olvasta el, majd az ünnepi szónok, Dr. Pordány László beszélt. Idézetekkel alátámasztott személyes tapasztalatait mondta el az “egy a nemzet” gondolatáról, a békeszerződés fogalmának önmagát megsemmisítő tényéről, a magyarországi változások jövőbe mutató programjairól. Az emlékműsort követő beszélgetés során sok olyan kérdésre kaphattunk hiteles választ az ünnepi szónoktól, amit semmiféle újság-, rádió-, illetőleg tévéműsor nem tud pótolni. Egyértelmű és pozitív üzenetet tolmácsolt, amely előre mutat, a trianoni trauma gyógyulásának irányába. Hogy – Karinthy Frigyeset aposztrofálva – ha azt halljuk majd: Kolozsvár, és ezt: Erdély, és ezt Kárpátok – akkor mindenki arra gondoljon, hogy ez itt az én hazám.

Összetartozunk - a Trianonra emlékezők egy csoportja torontói Mátyás Pincében Dr. Pordány Lászlóval

VESZELY FERENC

BÚCSÚ AZ ELVTÁRSAKTÓL

Pucéran álltok, elvtársak, és átok
követte mindig minden léptetek,
nem takarnak már álnok hazugságok,
a nép előtt ti levetkőztetek.

Kivánok nektek jó utat a börtön,
s megérdemelt ítéletek felé,
remélve hogy majd eltűntök örökkön,
s sose kerültök a szemünk elé.

Nem hallom hangotok a parlamentben,
arcotok sem lesz tévé képernyőn,
és népünk végre diadalmenetben
ünnepli mire mindig vágyott hön:

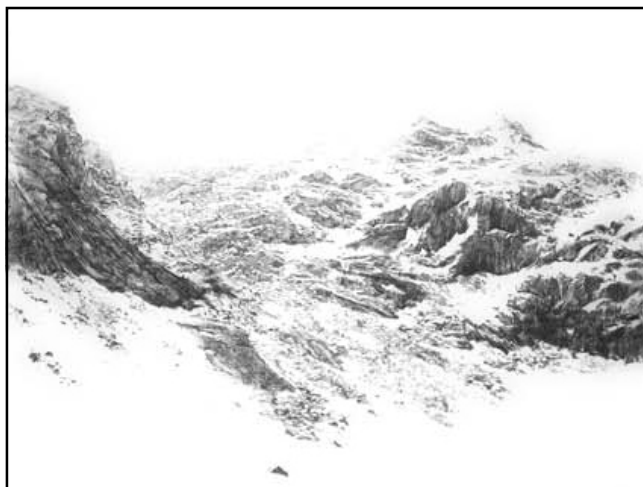
egy szabad hont, mi erőt ad és éltet,
mit nem szakíthat szét pártoskodás,
alkalmat ad szeretni ezt a földet,
hit és jövő és jó gazdálkodás.

A kiszolgáltatottságunk megszűntét,
egyenlő népek közt egy államot,
munka és munkás új megbecsülését,
mi közös érdekünkéből származott.

Tőkét, mi immár nem idegen kézben
minket szolgál akaratumk szerint:
egy hont és országot, ami egészben
megvédi kis népünk érdekeit.

Magyar kultúránk ahol kivirágzik,
tisztán pezseg hordóinkban a bor,
jelen, jövő ahol csak szépnek látszik –
s népet ígér, mit nem csalt meg a kor.

(Kamloops, 2009. november 19.)

FERENC VESZELY

GOOD RIDDANCE, COMRADES!

Undressed you stand, comrades, and rousing curses
Have always followed every step you took.
No longer hidden by deceitful lies, you
now stand exposed, not worth a second look.

I wish you bon voyage toward your jail cells,
Richly deserved, deserving punishments,
Fervently hoping for your disappearance,
Never to suffer your foul countenance.

To never hear you speak in parliament, nor
to ever see your faces on a screen –
so that long last the long oppressed magyar folk
can celebrate fulfillment of its dream:

a free homeland, that lends strength and gives life joy,
that can't be torn apart by mean discord;
allows for love of land, of faith and future,
of good husbandry fertile lands afford.

An end to our sad state of defencelessness,
among equals a democratic state,
a new respect for work and every worker,
that's born in service of our own estate.

And capital that's not in foreign hands all,
but serves us all by will and interest,
a homeland and a country, such that wholly
defends our citizenship's interest.

A place where magyar culture freely flowers,
where sweet wine ferments in casks well arrayed;
present and future, like beautiful lovers
promise a folk that will not be betrayed.

SZÉCHENYI ISTVÁN INTELMEI BÉLA FIÁHOZ

(Részletek)

SZÉCHENYI-EMLEKÉV

Barabás Miklós festménye

HALÁLÁNAK 150. ÉVFORDULÓJA

Nos tehát most, hogy már ifjú férfi vagy, parancsolj önmagadnak! Állapítsd meg, mik a kötelességeid, teljesítsd őket pontosan, csak akkor érzed majd, mit érsz, és ha ez az érzés boldoggá nem is tesz, mindenesetre lehetővé teszi, hogy megelégedéssel, sőt élvezettel szakíthasd le az élet némely virágát.

Tűzz célt magad elé; pl. annak a nagy magyar családnak felvirágoztatását és megnevesítését, amelynek tagja vagy! Tarts e cél felé, amilyen egyenesen csak tudsz. - Ha viharok, áradatok, feneketlen mélységek és zátonyok sokszor el is térítenek fő célodtól, vagy gátolják előhaladásodat; nos, akkor ügyeskedjél mindaddig, amíg ismét a szükséges irányba kerülsz.

Törekedjél jómódra. Hogy helyzetekben miképpen teheted ezt?

1^{szo}r: Ha ki tudod hozni birtokainkból tartósan a legnagyobb hasznot.

2^{szo}r: Ha bor- és pinceügyi nézeteimet kellőképpen méltányolod és e szerint cselekszel.

3^{szo}r: Ha valóban segítesz a Mamának, hogy háztartásunkban, amelyből azért ne hiányozzék semmi, - mert én lelkemből utálok minden gueuserie-t - olyan kevésből kijöjjön, amilyen kevésből csak lehet.

Hogy ezeket a célokat elérhesd, már egy ízben tanácsoltam Neked: tedd a vegytant fő tantárgyaddá, de ne műkedvelőként, hanem a szakember teljes elmélyedésével mint mesterségedet.

Ez azonban nem elég. Te pl. csodálójá vagy Liebichnek [sic!], - s azt hiszem, méltán -, de azért úgy hiszem, Liebich aligha tudna pl. 100, 500 holdból olyan sok valódi nyereséget az asztra olvasni - márpedig ez a fő dolog, s ehhez nem ért Hajnik annyira sem -, mint egy okos és tapasztalt Öregbéres!

A legtöbb dologban nincs meg Benned az igazi savoir-faire, - - - és ezt nem is lehet másként megszerezni, csak sokoldalú tapasztalással és kombinatív gondolkodással, de sokszor, sőt szinte mindig többre megyünk vele, mint a

legnagyobb tanultsággal. Csak egy emberre hivatkozom, aki ebben a tekintetben valóságos példakép. Gróf Szapáry Antal barátomra gondolok. Ő semmiképp sem mondható tanult embernek, sőt - egészen köztünk maradjon - én egyenesen tudatlannak tartom. - És mégis, kevés ember van, aki - mindent egybevéve - anyagi tekintetben okosabban és célszerűbben intézné ügyeit, mint ő; és pedig csakis azért, mert kiváló 'savoir-faire'-je van. Neki ugyan nem tudná telebeszélni a fejét Hajnik. Szapáry nem a részletek embere. Mindig az egészet nézi, az összeget!

Nos, éppen ezért, hogy erre az életben annyira hasznos tulajdonságra szert tégy, kértelek:

4^{szo}r: hogy tarts magadnál állandóan ceruzát, és jegyezz fel mindent, ami eszedbe jut, amit észreveszel, s azután vezesd rá azokra a félívekre, amiket Veled adtam.

Miért tettem ezt? Röviden megmagyarázom. Észrevettem, hogy az ember szellemi képességei három fő tulajdonságra oszthatók. Ezek: képzelőerő, emlékezőtehetség, ítélőképesség.

Képzelőerőt szerezni nehéz dolog, ítélőképességünket élesíteni talán még nehezebb; de az emlékezőtehetségnek hathatós segítségére lehetünk azzal, hogy mindent följegyzünk. Sokan azt mondják ugyan, hogy ezáltal gyöngül az emlékezőtehetség. Ezt valamelyest magam is így hiszem. Nos jó, akkor jegyezzünk föl mindenkor mindent! Ez az ellenvetés ugyanabba a kategóriába tartozik, mint az, hogy az ember sohasem tud leszokni arról, hogy flanellholmit viseljen meztelen testén, ha már egyszer megengedte magának. - Isten neki! Végül is ezen könnyű segíteni, tudniillik azáltal, hogy az ember száz éven át szakadatlanul flanellt visel; ha ugyanis par hasard ilyen kort ér meg. - Ugyanebbe a rovatba tartozik, hogy hozzászokjunk a kabáthoz, nadrághoz, sőt a csizmához is.

Velem sokféle elfoglaltságom közben gyakran megesett, hogy fél napokig is törtem a fejemet valamin, amit elfelejtettem, míg végre ráeszméltem, hogy mindent fel kell jegyezni. De csakhamar észrevettem, hogy tulajdon gondolataim és észleleteim tömege olyan temérdek, hogy csak végtelen fáradtság és szörnyű idővesztés árán tudom kikeresni feljegyzéseimből azt, amire éppen szükségem van, ez persze arra a gondolatra késztetett, hogy feljegyzéseimet rendezzem és külön-külön lapokra írjam, miáltal aztán igen könnyen au fait voltam, hogy mit kell mondanom vagy tennem, pl. a vármegye tanácstermében, a helytartótanács ülésén, a gőzmalomban stb.

Így pl. azt tanácsolnám Neked, hogy mielőtt kilépsz a házból, vagy még inkább mihelyt felöltözködtél, módszeresen, sőt pedánsan helyezz a zsebedbe órát, aprópénzt, kulcsot, papírt és ceruzát. Órát, mert az idővel nem takarékoskodhatunk eleget; aprópénzt, mert az ember a Te helyzetekben sohasem tagadhat meg legalább egy krajcárt egy koldustól; és annak, aki segítséget szenved, bizonyosan igen fájdalmas, sőt keserű érzés egy tehetős embertől az olyan gyakori mentegődzést hallani: "nincs

semmi nálam” - mintha nem lenne a legelfoglaltabb embernek is annyi ideje, hogy némi pénzt vegyen magához; kulcsot, mert sohase vigyük kísértésbe felebarátainkat, ami oly könnyen megtörténik, ha valaki nem zárja el holmiját és különösen pénztét; - végül papírt és ceruzát, hogy mindent, a legapróbbat is pele-mele feljegyezhesünk, ami átfut a fejünkön, ami azután az első adandó alkalommal rendezünk.

Mihelyt valami új tárgy keltette fel figyelmemet, azonnal új lapot nyitottam neki.

Ha sokat akarsz végbevenni jól és könnyen, nem utasíthatod el módszeremet.

Nem emlékszem már, hogy miféle lapokat adtam Veled angliai utadra; azt sem tudom, megvannak-e még; annyit azonban észrevettem, hogy valami nagyon jelentősnek nem tartottad ezt a tanácsomat, mert csak itt, visszatérése után s közvetlen közelemben - ahol nem is lett volna olyan borzasztó, ha nem fogadod meg a szavamat - kezdtél jegyezgetni, mégpedig azzal a csavaros ceruzával, amellyel volt alkalmam és szerencsém Téged megajándékozhatni...

A legnagyobb hiba abban van, hogy én tébolydában vagyok! Ha a helyemen lehetnék, akkor - biztosan tudom - a Te kedves, becsületes és fogékony lényedre nagyobb hatása lenne minden szavamnak, mint akár a Szentírásnak. De az olyan embert, aki tébolydában él szinte mint fogoly, senki sem tartja - mégpedig teljes joggal - egészen épeszűnek, és biztosra veszi, hogy - ha mégannyi világos pillanata van is - nagyjából mégis csak zavaros az elméje.

Te, Barátom, bármennyire szeretsz is - amiről nincs semmi kétségem -, Te sem tudtad egészen távol tartani ezt a gondolatot; s mint ahogy az ember a haldoklót reménykedő álmaiban meg nem zavarja, úgy Te is - egész lelkeddel szántál, és gyakran mélységes bánatba merültél, amikor annyit és annyifélet beszéltem Neked, és nem tulajdonítottál szavaimnak olyan jelentőséget, mint amelyet bizonyosan tulajdonítanál nekik, ha ott állanék, ahol állanom kellene.

Sok emberi csudabogár van szerencsétlenségére tébolydába utalva; ők szentül hiszik, hogy igen okosak, s ezt meg is mondják mindenkinek, csak hogy senki sem ad a szavukra...

Gondold meg, hogy apád, a te szerencsétlen apád vagyok, és mérlegeld szavaimat súlyuk szerint - s nem azért, mert én mondtam őket.

Ez minden, amit kívánok, s amire végezetül kérlek! -

Talán a “legtöbb baj” a világon félreértésből keletkezik - mert az emberek nem értik meg egymást. Nekünk tehát kölcsönösen ki kell beszélnünk magunkat teljesen.

Pour se bien entendre il est nécessaire de s'expliquer.

Szerettem volna még egyet-mást közölni Veled, világosabban fejezni ki magamat, de fáj a szemem - a szívem oly sivár, agyam izzik - abba kell hagynom! De még beszélgetünk majd mindenről, ugye? Te csak mondd azt, amit érzel, vágj a szavamba, ahányszor csak akarsz, engem nem sérthetsz meg, és megbántani bizonyosan nem fogsz, mert kedves, jó és nemes vagy! 1857. november 25-én

ISTVAN, COUNT SZÉCHENYI (1791 - 1860)

Cséri Lajos plakettje

Count Széchenyi was a reformer and a writer whose practical enterprises represented an effort toward Hungarian national development before the upsurge of revolutionary radicalism in the 1840s.

Born into an old, aristocratic Hungarian family, Széchenyi fought against Napoleon I and thereafter traveled extensively in Europe. The modernity of England and France impressed him, especially when he contrasted them with his backward homeland. Resolved to improve Hungary's condition, he donated a year's income to establish the Hungarian National Academy of Sciences (1825). At Széchenyi's instigation, the Hungarian nobility formed aristocratic clubs to discuss political affairs.

In 1830 he introduced steam shipping on the Danube. Also in that year, he began publishing a number of works, including *Hitel* (1830; "Credit"), *Világ* (1831; "Light"), and *Stadium* (1833), in which he voiced Hungary's need for economic advancement. Széchenyi argued that the nobility was responsible for a large portion of the country's evils; modernization was impossible if the aristocracy paid no taxes and wasted its time in complacency, frivolity, and the defense of the Hungarian constitution against Vienna. Hungary's nobility was scandalized, but Széchenyi's polemics were effective. Though he failed to better the lot of the peasant, he constructed roads, improved the navigability of the Danube River so that ships could travel all the way to the Black Sea, and built the first suspension bridge at Budapest, financed through tolls paid by both nobles and commoners.

In the 1840s, however, Széchenyi lost much of his following to the more radical younger generation under Lajos Kossuth. Loyal to the Habsburgs, Széchenyi condemned the attempt to Magyarize Hungary's non-Magyars; he believed that liberty would follow economic progress, whereas Kossuth argued the reverse. Entering Lajos Batthyány's cabinet in 1848, Széchenyi lost his sanity when conflict with Vienna erupted; he was removed to an asylum near Vienna. Threatened with prosecution for sedition after he published an attack on Austria's absolutist rule in Hungary (1859), he committed suicide the next year.

FRIGYESY ÁGNES

MAKOVECZ IMRE TÖKÉS LÁSZLÓ-DÍJAS

A nemzet élő lelkiismerete épületeivel és megszólalásaival, Makovecz Imre szellemisége, nemzetért érzett felelőssége, a magyar kultúra határokon átívelő összetartozása, a hagyományokból gyökerező megmaradás programja életemnek mozgató rugója – kezdte Makovecz Imre életútját méltató laudációját Kulcsár Attila, Ybl-díjas építész 2010. március 21-én Kisvárdán, az egyéni Tökés László díjátadó ünnepségen. A helyi református templom zsúfolásig megtelt az épp húszéves Tökés László Alapítvány által szervezett ünnepi eseményen. Idén Makovecz Imre Kossuth-díjas építész kapta a Tökés-díjat.

Makovecz Imre a hatvanas években a szövetkezeti szektor megbízásából, éttermeket, áruházakat, csárdákat tervezett, már ekkor is tájba illesztett figyelmes, tájhoz kötődő természetes anyagokkal. A hetvenes években a Pilisi Parkerdő gazdaság építészeként kapott lehetőséget, sok természetközeli létesítmény tervezésére a fa-, az ácsszerkezetek új lehetőségeinek kifejlesztésére. Fontos középületek következtek ezután: a sárospataki Művelődési Ház, a Farkasréti temető ravatalozója, a mellkasban felravatalozott szív drámájával, és több faluház – mutatott rá laudációjában Kulcsár Attila.

Aki hangsúlyozta: – A nyolcvanas években épült a síófoki evangélikus templom, a paksi katolikus, valamint a sárospataki Árpád vezér Gimnázium. A kilencvenes évek a Sevillai Világkiállítás magyar pavilonjával kezdődtek, majd Szlovéniában a lendvai színház következett, az egri uszoda, és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem központi épülete, a Stefaneum. A történelmi városszövetbe sikeresen beillesztett túlméretes épület” szép példája az egri, és az ateizmussal lelakott orosz kaszárnya épületeinek metamorfózisa istenes tudások, tanítások háza Piliscsabán. A szászhalombattai templom és a Makói Hagymaház, majd a sepsiszentgyörgyi ravatalozó következett ezután. A kétezer utáni évek fontos művei a csíkszeredai angyalos és a kolozsvári református templom, valamint Budapesten a felső-krisztinavárosi római katolikus templom, a temesvári református- és még sok, máig meg nem valósult nagyszabású terv. Az építészet – teremtés – hangsúlyozta a méltató. – A Makóna egyesülés, a

Makovecz Imre szervezte közösség, műhely – 20 éves kiállításának programja nem véletlenül használja ezt a szót. A középkori miniatúrán Krisztus Architektus körzővel vonalzóval teremti a világot. A teremtő munkájának folytatása minden építészeti mű, napi, évszakos, évtizedes, évszázados perspektívákkal...

Makovecz Imre alkotói pályáját két diktatúra szorítása határozta meg: az internacionalizmus diktatúrája, és a globalizáció liberalizmusa. Hogy mi a közös ezekben a látszólag távoli pressziókban. Mindkettő nemzetellenes, kívülről vezényelt és múltfelejtető. Nemzeti tragédiánk, hogy a kommunista ideológia ki akarta törölni emlékezetünkől a múltunkat, hagyományainkat, nemzeti karakterünket, – a másik pedig –, a jelenlegi az új generáció visszabutított tudatára rászabadította a sehová se kötődés szabadosságát, a mindenütt otthonlét, a kortalanság hamis illúzióit, időtlen eszmék tudatzabáló eszközeivel.

A légy önmagad divatos programja mögött felsejlik, hogy magányos vagy, senkihez se tartozol, nincsenek kötelezettségeid, nincs küldetésed. A sok önmagától megvalósult egyént a multik leivadásszák. Az összetartozás, a nemzeti közösség lehet a védekezés egyetlen formája. A pláza-érzés helyett a nemzeti érzés. Pláza-szerű, kifizetődő építészet helyett, belülről hitelezett, és jövőben kamatozó épületekre van szükség. Ilyen korban próféták kellene, akik felemelik szavukat a trendek ellen, akik példát mutatnak helytállásból, és kiutat a leépülésből. Makovecz Imre felvállalta ezt a munkát és az elmúlt évtizedekben a nemzet égő szövétnekévé vált, a nemzet élő lelkiismerete, épületeivel, főépítész tevékenységével és megszólalásaival. Organikus épületeivel nemzetközi figyelmet vívott ki a magyar építészetnek, önazonosító jegyeket, sajátos karaktert.

Makovecz Imre munkássága megmutatta, hogy kíváncsibb a világ a magyar hagyományokban gyökerező, a történelmi múltunkból építkező építészetre. Mert az számukra kuriózum, unikália, amit ők nem tudnak. Nekünk meg a megmaradás eszköze. Makovecz a kezdetektől a házak ürügyén, közösséget akart teremteni. A Faluházak: Bak, Zalaszentlászló, Kakasd a családi házak kaláka összefogásával születtek, és magukban hordozták az építők kötődésével a működés garanciáit is. Az egyházi épületek is a gyülekezetek támogatásával épülnek, sokszor hosszú évek alatt, a hívek tevékeny figyelmével – hangsúlyozta Kulcsár Attila.

Makovecz Imre a nemzeti építészet Lechner, Koós, Árkay, Megyasszay programját vitte sikerre, F. L. Wright, Rudolf Steiner organikusságát ötvözve építészetébe. Az organikusság szerves építészetet jelent. Természetes építőanyagok használatát, a föld és az ég kapcsolatát. Templomaiban a mennyezeti bevilágítók, a gótika vertikálisán, a barokk álperspektíváin túl az égi távlatokra nyitnak ablakot, a mennybolton túli világmindenségre. Egyszerre jelentik a rész és egész, az egyén és közösség, a kételkedés és hit egymásra épülését, a nemzeti hagyományból

táplálkozó világra szólást, kulturális és történelmi összetartozást a Föld magyarjai között – zárta gondolatait a pályatárs.

A díjátadó ünnepségen Lengyel Szabolcs, a Tökés László Alapítvány kuratóriumának elnöke visszatekintett az elmúlt húsz év történéseire. Mint mondta, 1989 adventi várakozása egy ország, Európa, a világ életét érintette meg. Megszületett a kised és megszületett a csoda. A kommunista rezsim talán legkegyetlenebb elnyomóját elsodorta egy Temesvárról elindult, hatalmas görgeteggé nőtt „lavina”. Akik akkor éltünk, valamennyien a televízió, a rádió mellett figyeltük a híreket, féltünk, aggódtunk és reménykedtünk, majd örömmámorban próbáltunk segíteni. Gyűjtöttük az élelmiszert, meleg ruhát és vittük a győzőknek.

De ki indította el ezt a lavinát? – tette fel a kérdést Lengyel Szabolcs. – Egy fiatal lelkész nevét harsogta az éter. Egy fiatal református lelkész nevét ismerte meg a világ ezekben az időkben. Amikor Magyarországon arról folyt a vita, politizáljon-e a lelkész? Tökés László nem politizált, csak tette a dolgát, ami szíve szerint a feladata volt... Ezzel forradalmat indított el. A szülői házból génjeiben hozott hite, becsületessége, igazságszeretete, gerinccessége nem tűrte az elnyomást. Pedig abból volt elég Ceausescu Romániájában. Kisebbségként a kommunizmus ateizmusával szembeszegülni, a fiatalságot „mérgezni” istenhittel, nagy bünt jelentett. Nem is nézték jó szemmel a hatóságok. Amikor kiderült, hogy rövid idő alatt Désen az ifjúság megszerette, hallgatta prédikációit, sürgősen elhelyezték Tökés Lászlót egy kis faluba, amit nem fogadott el és 25 hónapig munkanélküli vált. 1986-ban beosztott lelkészként került Temesvárra, egy lepusztult gyülekezetbe. A fiatalság hamar felfigyelt itt is prédikációira és az egyetemi ifjúság hamarosan megtöltötte a templomot. Ismét megkezdődött a hajsza. Sem az egyházi, sem az állami vezetés nem tűrhette, hogy Tökés László „megmételje”, az Isten-hit irányába terelje a fiatalságot. 1989-ben pert indítottak ellene, megfosztották szószékétől és a Szilágy megyei Menyő községbe száműzték. A Magyar televízió Panoráma című műsorában Chrudinák Alajos tudósított az eseményekről. Az erőszakos kilakoltatás, a hatóságok durvasága, az aggodalom Tökés Lászlóért és családjáért együttérzést váltott ki nemcsak a híveiből. Temesvár az összefogás jelképévé vált. A különböző nemzetiségű és vallású lakosság egyértelműen Tökés László mellé állt és kirobbant a romániai forradalom, mely karácsonyra elsöpörte a diktátort és feleségét – emlékezett Lengyel Szabolcs.

De mi történt ebben az időben Kisvárdán? A Tökés László Alapítvány kuratóriumának elnöke rámutatott: – A rendszerváltás idején mi is úgy éreztük, nekünk is van tennivalónk a magyarság ügyéért, a határon kívül élő testvéreinkért. Volt példakép, akire felnézhattunk, akitől tanulhattunk, akit támogatni szerettünk volna. Így történt, hogy épp az 1989. szeptember 30-ra meghirdetett ún. „almaháború” részleteit beszéltük meg szeptember 29-én,

amikor Szűcs. M Sándor nagytiszteletű úr javasolta, hozzunk létre alapítványt, és azt nevezzük el Tökés Lászlóról. Ott nyomban meg is fogalmaztuk a főbb célkitűzéseket: 1. Nyári Szabadegyetem szervezése, 2. A magyar nyelvű és a magyarság szolgálatában álló teológus képzés támogatása. 3. A magyar nemzetiség helyzetét döntően előmozdító magatartásért egyéni díj adományozása. A második pontban foglaltak céljára 1994-ig mintegy 3 millió forintot használtunk fel. Az egyéni díjat előbb kétévenként, majd évenként adtuk ki, a mai napon immár 18. alkalommal...

A Tökés László Alapítvány megalakulásától kezdve – a nyilvánosság erejével – védelmet szeretett volna biztosítani Tökés Lászlónak. 1989. december 12-én este szabadtéri Ökumenikus Istentiszteletet szerveztek a kopjafa környékén, ahol mintegy háromszázan vettek részt. Tervük szerint virrasztani akartak, de a -14-15 C fokos hideg, a templomok fűthetlensége ebben megakadályozta őket és az istentisztelet végén hazatértek.

1990. február 12-én látogatott először Kisvárdára Tökés László. Akkor kérték meg, hogy az általuk már létrehozott alapítványhoz adja a nevét. Az alapítvány azóta is működik. Minden évben a kuratórium döntése alapján az egyéni díjat odaítélik egy jeles személyiségnek. A díjátadáson gyakran jelenik meg köreikben az alapítvány névadója, Tökés László is...

A díjátadó ünnepségen az Alapítvány- és a díj- névadója, Tökés László EP-képviselő hirdette Isten igéjét. Jézus tanítványai szembekerülnek a farizeusokkal, akik arra akarják rávenni a Mestert, hallgattassa el tanítványait. Ám ha ők elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani. Hisz, ha valaki el akarja némítani a hit szavát, a kövek szólalnak meg helyettük. Sérti a farizeusokat a tiszta hang, pedig azok ártatlanok – hangsúlyozta Tökés László. Majd párhuzamot vonva az ő életükre rámutatott, ugyanezt élték meg a diktatúra évtizedeiben, a Ceausescu-rezsim mindent megtette annak érdekében, hogy elnémítsa a hit szavát. El akarták venni a hitünket, anyanyelvünket, igazságunkat. Titeket is elhallgattattak, ha kiálltatok mellettünk – mondta az EP-képviselő. Makovecz Imre építészetére utalva kijelentette, a zsolnárt és ígét megjelenítő köveket és magát a Makovecz Imrét szintén nem lehetett soha elhallgattatni.

Makovecz Imre, akit kemény fából faragtak, megállapította rögtönzött köszönő-beszédében, ha a 90. zsolnárt hallja énekelni a reformátusok templomában, mindig elérzékenyül. A helyi református ifjúság zenés műsora is meglepetést okozott, nem csak a díjazottnak, de az ünneplő gyülekezet tagjainak is. Makovecz Imre megállapította: – Minél messzebb megy a fővárostól, annál közelebb kerül a Hazájához... Amíg templomokat építünk, velünk az Isten, s ebben az esetben fabatkát sem ér az ellenség ereje...

Makovecz Imre Kossuth-, és Prima Primiissima díjas, a Corvin-lánc tulajdonosa, a magyar organikus építészet egyik legkiemelkedőbb magyar képviselője.

KASLIK PÉTER

ÜNNEP MÁRAIVAL

IBOLYÁNAK SZERETETTEL

Márai életműve hatalmas. Írói pályája korán kezdődött, és több mint fél évszázadon át írt – regényeket, értekezéseket, drámát, és verseket, s minden műfajban sikeres volt. Márai életművét nem lehetséges egyetlen irodalmi délután keretei között átfogóan elemezni, de van Márainak egy különös könyve: a „Füves könyv”,¹ amely a „cseppben benne van a tenger” elve alapján bepillantást nyújthat Márai termékeny, és ihlető erejű gondolatvilágába. A Füves könyv hűen szemlélteti az író magávalragadó stílusát is. A Füves könyv először 1943-ban jelent meg, és a régi természetes gyógymódokat tartalmazó „füveskönyvek” mintájára íródott. Márai Füves könyve azonban a testi gyógyírek helyett a helyes erkölcsi magatartásra vonatkozó 202 életbölcsestszerű tanácsot tartalmaz. Többek között a következőkről: „Az élet értékéről,” „Arról, hogyan kell élni és írni,” „Az emberi jellemről,” „Az irigységről,” „A barátságról,” „A nőkről általában,” „A hazáról és az államról.” A említett filozofikus létkérdések mellett a könyv néhány olyan hétköznapi kérdéssel is véleményt mond, mint az öltözködés, vagy a finomra reszelt, citromlével megöntözött nyers sárgarépa üdítő és gyógyító hatása. A Füves könyv, annak tartalmától és tényleges mondanivalójától függetlenül is, felemelő olvasói élményt nyújtó, kitűnő prózai alkotás. A könyv 68. számú bejegyzése az Ünnepekről szól, és a teljes bejegyzés szövege így hangzik:

„Ha az ünnep elérkezik életedben, akkor ünnepelj egészen. Ölts fekete ruhát. Keféld meg hajad vizes kefével. Tisztálkodjál belülről és kívülről. Felejts el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata. Az ünnepet nemcsak a naptárban írák piros betűkkel. Nézd a régieket, milyen áhítatosan, milyen feltétlenül, milyen körülményesen, mennyi vad örömmel ünnepeltek! Az ünnep a különbözős. Az ünnep a mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies. Legyen benne tánc, virág, fiatal nők, válogatott étkek, vérpezsdítő és feledkezést nyújtó italok. S mindenképp legyen benne valami a régi rendtartásból, a hetedik naptárból, a megszakításból, a teljes kikapcsolásból, legyen benne áhítat és föltétlenség. Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme. Készülj föl reá, testben és lélekben. S nemcsak a naptárnak van piros betűs napja. Az élet elhoz másféle, láthatatlan ünnepeket is. Ilyenkor felejts el mindent, figyelj az ünnepre.”

A teljesség, és az összehasonlítás szempontjából a következőkben hasonlítsuk össze a szépíró Márai fenti szövegét, az ünnep tárgykörében feltétlen tekintélynek számító két másik szerzőnek az ünnepre vonatkozó szövegeivel.

Abraham Joshua Heschel, 1951-ben kiadott: „A Szabbath”² c. könyvének néhány idevonatkozó részlete így hangzik:

„Isten három különböző szempont alapján jelöli meg a hetedik napot: Pihenéssel, művének megáldásával, és a hetedik nap szentté nyilvánításával.” (Genesis 2:2-3.)

“ A hetedik nap ezek szerint, egy az időben épülő palota, amelyet lélekből, örömből, és önmegtartóztatásból építünk. Az ünnep hangulatában a fegyelem az örökkévalóság közelségének a jele. A ünnepnap ragyogó pompája valóban az önmegtartóztatásban nyilvánul meg...” Isten képének megidézése csak az időben lehetséges, mert az idő az örökkévalóságot leplezi.”

„Soha sem szabad szem elől téveszteni, hogy az ünnep nem a felejtést szolgálja, és nem a léha öröme ideje, nem a tűzijáték, és a bukfencező bohócok ideje, hanem életünk rendbetételének a lehetősége. Az Ünnep az idő összpontosításának, nem pedig az idő elfecsérelésének napja. Az ünnep a legdrágább kincs, amit az emberiség Isten kincsestárából ajándékkal kapott.” (18. o)

Most pedig idézzük Hamvas Béla: „Ünnep és közösség,”³ Márai könyvével egy időben, szintén 1943-ban kiadott, teljes egészében az ünnepről szóló tanulmányának egyik idevonatkozó részletét:

„Az ünnepről általában két mozzanatot emelnek ki: hogy a hétköznap értelme itt lepleződik le, s hogy a légkör isteni jelenléttel telik meg. De a hétköznap értelme azért nyílik meg és a légkör azért telik meg isteni jelenléttel, mert az isteni léttel való közösség itt teljesül. Ezt a teljesülést az áldozat teszi lehetővé. Ha áldozat nem lenne az isteni lét az ember számára le lenne zárva. Az áldozat pedig nem egyéb, mint a külön, egyéni, magányos emberi Én levetése. Amikor az ember egyéni Én-je megsemmisül, az áldozat percében, az út az isteni létben szabaddá válik. ...Az ünnep a közösség. Az ünnep minden ember közössége abban az isteni létben, ahová az ember csak Én-jének feláldozása árán jut el. Minden közösség ünnepi. Nincs is más ünnep csak a közösségé.”

A fenti kérdésekben s keresztények számára persze a legfelsőbb tekintély az Új Szövetség, amelyben arra a kérdésre, hogy mi az ünnep értelme a rövid válasz az, amely szerint: „ahol ketten vagy hárman összejöttek az én nevemben én ott vagyok közöttetek.” (Jn 13,34; Mt 18,20).

Amint mondtuk, a fenti összehasonlítások nem Márai szövegének a bírálatát jelenti, hanem a kiegészítés és a teljesebb megértést szolgálja. A fenti idézeteket tehát azok összességében kell értelmezni, amint azok kiegészítik egymást. Ne feledjük el azt sem, hogy Márai „Füves könyve” egy nyitott, kreatív irodalmi alkotás, amelynek közvetlen célja nem a fogalmak hivatalos, vagy filozófiai tisztázása, hanem éppen a további gondolkodásra, és tanulásra való serkentés.

A fentiek ellenére, azonban igen élesen kiütközik, hogy míg Ábrahám Heschel és Hamvas Béla szövegei az ünnep lényegét az Istenhez való közelítés, és az egyénnek a közösségben való feloldódásában határozza meg, addig Márai szövegében sem felső istenséggel azonosítható hatalom, sem a közösség nem is szerepel. Márai szövege

egy-egy szám első személyben íródik. A leírásban egyetlen szereplő van, aki egyedül ünnepel. Vagyis: „A király szobájában egyedül van és eszik.” Hamvas Béla szerint, ez az ókori klasszikus hasonlat az ünnep ellenkezőjét jelenti. A fenti két idézet fényt vet Vörösmarty Mihály: „A vén cigány” c. versének talányára is. A „vén cigány” a hegedűjével (lantjával) maga a költő, aki magányosan mulat, és tudja, hogy sem a sírva vígadás, sem a mulatós még nem az ünnep. Vörösmarty azonban a végsőkig nem adja fel a reményt, hogy „Lesz még egyszer ünnep a világon.” Az ünnep Vörösmarty versében is az óhajtott beteljesedést jelenti.

Márai szövege ugyan majdnem mellékesen megemlíti, hogy az ünneplésben „legyen valami” a régi rendtartásból, a hetedik napból, de ez a kifejezés nem a teremtő által szentté nyilvánított hetedikre napra utal, csak annak emlékére. Márai szövegében a „régirendtartás” csak „szokást”, s netán túlhaladható hagyományt jelent. Tudjuk, azonban, hogy a hetedik napot Isten szentté avatta, tehát a hetedik nap megünneplése nem csak szokás, vagy elhagyható üres rendtartás, hanem az Istenhez való közelítésnek a közösség keretein belül megvalósuló forrása.

Miért hiányzik olyan kiütkezés a közösség, és Isten Márainak az ünnepről szóló bejegyzéséből? Márai túlságosan jó író, és hatalmas műveltséggel rendelkezik, tehát tisztában van a kereszténység meghatározó szerepével az európai civilizációban. Márai ezt más helyen többször meg is írta, de a Füves könyvben Márai többek között azt is mondja, hogy ez a könyv nem tanítani akar, csak tanulni, s aki jobban tudja, mondja jobban.

Amint mondtuk, a „Füves könyv” irodalmi alkotás, tehát azt nem szószerint, hanem áttételesen, ironikusan kell értelmezni. Lehetséges, hogy ebben a bejegyzésben Márai éppen az ünnep igazi értelméről való elmélyülő, és összehasonlító jellegű gondolkodásra készíti az olvasót. Ha, Márainak ezt a jelen estben egyetlen paragrafusban sikerült elérnie, akkor a Füves könyv ma is egy időszerű, és ihlető erejű olvasmány.

Lábjegyzetek

1. Márai Sándor: *Füves könyv* Első kiadás: Révai Kiadó, Budapest, 1943 ISBN 963208497-7 © Márai Sándor örökösei 1998.

2. Abraham Joshua Heschel: *The Sabbath - its meaning for modern man* Farrar Staruss and Giroux, new York 1951 ISBN 13: 978-0-0374-52975-8

3. Hamvas Béla: *Ünnep és közösség* Hamvas Béla 33 Esszéje, Tartóshullám kiadó 1987 Első kiadás: in *Láthatatlan történet* Egyetemi Nyomda, Budapest 1943. 170-185. 1.)

Elhangzott a torontói Árpádházi Szent Erzsébet Magyar Katolikus Egyházközség Költői Délutánjai sorozatának, 2010. március 28. előadásán.

MÁRAI SÁNDOR

SIRATÓ

Valahogy...minden messze lett.
Hallom néha a hegyeket,
úgy hívnak, oly primitíven -
fehér szívére húz a Tátra,
felétek tél lesz nemsokára,
nem bírom így. Nem bírom így! Hiába!

Rajzotok föltükrözi szívem
ti megrabolt, volt, régi kincsek,
úgsincs, ki sorsotok sirassa -
a nagy dacos kedv bennem sincs meg,
tudsz-e még kuruc lenni, Kassa,
naivan, hittel, jón, szelíden?

Ti szent semmik. Házak. Az esték.
Nők. Ki vitt el titeket tőlem?
Kergettük egymást az időben,
eltévedtem és nem keresték
a nyomom. Eldobáltam lázat,
ideget, vért. Megálltam. Fáradt
vagyok. Nem tudom, ki keres még?

Nem tudom, vagytok-e még igazán?
Sorssá kovácsolt otthonok, ti messzik?
valami elvitt egyre messzibb,
vagyok-e még és van-e még hazám?
Valahogy...minden messze lett,
fölfáj egy ház, egy híd, egy ablak,
hallom néha a hegyeket:
siratlak, siratlak, siratlak

CSILLAG

Olyan messziről ért el hozzám a szemed,
Mint távoli csillagok fénye, melyek
Talán le is hulltak már az égről, mire szemem
Sugarukat felfogta.

Mire a fényévek elhozták hozzám szemed sugarát,
Már nem is én vagyok, akit látsz
S én úgy gondolok reád és nézlek életem peremén,
Mint fénylő valóságra.

Csillag,
Millió élet lehet benned és gyantás erdők,
Madár lehet benned és boldog, őszinte emberek.
Fényed a szemem éri,
De már tudom,
Hogy rég lehulltál a mocskos tejutak végtelenjén.

DANCS RÓZSA

PAPP M. ZSUZSA: MEGTAGADVA – EGY SZERELEM IGAZ TÖRTÉNETE

Az Aposztróf Kiadó gondozásában 2010-ben megjelent művet június 17-én a torontói Pilvax kávéházaként becézett Coffee Mill-ben mutattuk be.

Az izgalmas, olvasmányos könyv első lapjától az utolsóig megrázó erővel mutat be a történelem kényekedvének kiszolgáltatott emberi sorsokat. Megrázó erővel, mert Papp M. Zsuzsa stílusa erőteljes, gördülékony, férfiasan kemény karakterteremtő egyrészt, másrészt viszont női ösztönösséggel olyan helyzeteket tár fel, a lélek mélyrétegeinek olyan, látszólag semleges titkait, amelyek talán észre sem vehetők.

Az előszóban anekdotának is tekinthető történettel ismerkedünk meg. Ismerős a helyszín, a mindannyiunk által látogatott torontói Magyar Ház, ahol 1988-ban egy fogadáson Aykler Béla üzletember szembetalálja magát kamaszkorában maga mögött hagyott szülővárosa, Nagyszőlős üzenetével, mégpedig az akkori Lakásügyi Miniszter, Chaviva Hosek személyében. A váratlan és igazi meglepetéssel teli torontói találkozástól lépünk vissza időben a két világháború közötti időszak és a még azelőtti kárpátaljai kisvárosba, ahol a történet főszereplői, az Aykler-Schroeder- és a Weisz-családok tagjai éltek. És miközben bemutatja a szerző a környék életét meghatározó két családot, feltárul előttünk a háborús előkészületekkel vészterhes történelem.

Az Aykler-Schroeder-család szőlőtermeléssel foglalkozott, Nagyszőlős tehetős, befolyásos „első” családjainak egyike volt. Katonai múltját Mária Terézia előtti időkre vezethette vissza. A családfő, Aykler Domonkos ezredes a második világháború alatt Kárpátalján is fontos katonai szerepet töltött be.

A Weisz-család Magyarország észak-keleti részein az 1800-as évek elejétől lakott. A nagyapa Munkács mellett a Schönbrunn-i Kastély sörgyárának vezetője volt. Három fia folytatta a családi hagyományt, közülük Vilmos a Perényiek birtokában lévő szeszgyárat vezette Nagyszőlősön 1923-tól.

Ugyancsak az előszó vezeti fel a könyv témáját is, két fiatal tiszta, őszinte és halálig tartó szerelmét. De – ahogy Robert C. Austen megfogalmazta – az író „szerelmi történet köré építi Európa egy darabkájának nagyon veszélyes, válsággal terhes időszakát.” Azt az időszakot, amikor a túlélés mindennél fontosabb volt.

A két kárpátaljai család élete párhuzamos síkokon mozog – időben előre és hátra mutatón. A kisvárosban békésen él egymás mellett a soknemzetiségű nagyszőlősi lakosság – magyarok, ukránok, svábok, ruszinok, szlávok, keresztények és zsidók. Ez az egymás iránti megértés, tolerancia évszázados múltra vezethető vissza.

A két ízig-vérig magyar, de más vallású család, az Aykler-Schroeder- és a Weisz-család kapcsolata azonban gyökeres fordulatot vesz, mert – immár a második világháború javában dől Európában – a fess Schroeder Tibor beleszeret a búbajos Weisz Hédy-be. A frissen végzett kislányt a jól menő üzletet vezető Tibor első látásra megszereti, és habozás nélkül alkalmazza. Tavasz van, szerelmet hordozó. Papp Zsuzsa egyik írói erénye érvényesül ebben a fejezetben: a pszichológiai ábrázolás. A tapasztalatlan fiatal lány szégyenlős, zavart lelkiállapotának a felvillantása. Nagyon megkapó, rokonszenves a mikszáthi fordulatra emlékeztető leánykérés jelenete is: Tibor „hivatalos,” jogászos hangú levelet diktálva vallja meg szerelmét és kéri meg Hédy kezét.

A háború eközben egyre vadabban szedi áldozatait – az író nem hagyja ki a korszak nagy tragédiáit, pl. az 1943-ban bekövetkezett doni katasztrófát sem. Eközben a Weisz-családot személyes csapás is éri: Teréz, az anya rákos lesz, a gyermekek megrettenve készülnek fel édesanyjuk elkerülhetetlen halálára. Remek atmoszférát teremt Papp Zsuzsa az olyan jelenetekkel, mint pl. az esti mesére az ágyba kuporodó gyerekek néma őrtállása a már végét járó Teréz mellett.

A titkos eljegyzésre váratlanul Teréznek a temetésén derül fény, amikor a zsidó közösség tagjai hirtelen hittársuk „elcsábítása” ellen szövetkeznek, aki – családjával együtt bízik abban, hogy Perényi báró megmenti a deportálástól őket.

Megható a Schroeder-Aykler-fivérek kapcsolata. Az idősebb Tibor, aki katonai dolgokban is járatosabb, féltő szeretettel óvna öccsét, a tizenöt éves hadapród Bélát a keserű tapasztalatoktól, ám azokat nem lehet elkerülni. A halálfélelem torkából, az ellenség kezéből Réz Imre, a rokon menti ki őket. De semmi nem tudja megmenteni azt a világot, amit a vörös veszedelem, a kommunizmus lesöpört a történelem színpadáról. „Weisz Sándor szülői otthonát ledöntötték az 50-es években, máig csak az alapzata maradt meg. Az Aykler-Schroeder szőlők ma kecskelegelők, a csodálatos ház szétzúzva áll a hegy oldalán,” olvassuk Lukács Tibor recenziójában, amely a Kanadai Magyarság c. újságban jelent meg. És természetesen, semmi nem tudja begyógyítani a trianoni sebeket. Be kell vallanom, hogy a világnak eme darabkája nem ismeretlen előttem, hiszen a könyv egyik szereplője, Picke sokat mesélt közös nyaralásunk idején a nagyszőlősi kúriáról, a kedves családi összejövetelekről, a testvérekről, a jómódról, majd az argentinai emigrációról - ilyenformán a meiseni porcelánnal terített asztalnál ülőket szinte ismerősnek érzem, amikor olvasom Papp Zsuzsa könyvét. „Lírai szerelmi történet és epikus gyűlöletsztori,” írja a műről Jónás György, „tudjuk, hogy igaz, ki sem lehetne találni.” Igaza van, mert nem csak kordokumentum, nemcsak családregény a Megtagadva, hanem szívajdító mementója két ember csodálatos, tiszta érzelmi kapcsolatának.

PAPP M. ZSUZSA

MEGTAGADVA
EGY SZERELEM IGAZ TÖRTÉNETE
(Részlet)

... Meleg ünnepnapokon együtt szöktek el a vidéki városkából. Tibor felült a motorjára, Hédyt felültette a pótülésre, és — köd előttem, köd utánam — robogtak végestelen-végig a Kárpátok lábainál. Amint egyre távolabb és távolabb jutottak Nagyszőlőstől, annál inkább veszett a semmibe a sok pletyka, a szóbeszéd, a háború. A levegőt a hegyoldalakon pompázó, az egész tájat és az utak mentét kékbe-lilába borító harangvirág illata töltötte meg. A varázslatos hegyek látványa felszárította könnyeiket, és legalább egy délutánon nem kellett arra vigyázniuk, hogy meg ne lássa őket valaki.

Egy ilyen csodálatos délutánon ott heverték egymás mellett egy takarón a Tisza partján. A nap sugarai kényeztették bőrüket, amint a hideg kacsasültből, sajtból, kenyérből falatoztak, és felváltva ittak a Tibor által hozott boros flaskából. Egy fecskepárt figyeltek, amely egy folyóparti fáról felröppenne lejtett táncot a víz fölött, majd a Tiszából egy-egy kortyot felszippanva tovaszállt.

Egyszer csak Tibor felült és - mintha csak az irodában lennének - leghivatalosabb arckifejezését felvéve megkérdezte:

- Megírna nekem egy levelet, Weisz kisasszony?

- Örömmel, Schröder úr, de úgy látom, magának nincs sem tolla, sem papírja - kacsintott rá Hédy.

- Az nem tesz semmit, Weisz kisasszony. Elegendő, ha megjegyzi a levél szövegét.

- Mindenképpen igyekezni fogok - hangzott a válasz ugyanebben a humoros hangnemben.

Tibor megköszönte a torkát és elkezdte diktálni:

- Én, Schröder Tibor az egész világ, vagy legalábbis az erre kíváncsi részének színe előtt ünnepélyesen kijelentem, hogy szeretem Weisz Hédy kisasszonyt, és feleségül veszem őt... - szünetet tartott és sóvárogva a leány szemébe pillantott. - Ha ő is ezt akarja. Megígérem, hogy mihelyt megtehetem, meg is teszem ezt. Kelt Nagyszőlősen, április 23-án. Aláírás: Schröder Tibor.

- Kedvesem - suttozta Hédy, és könnyek szöktek a szemébe.

Tibor gyengéden megfogta a kezét és szerelmesen megcsókolta, majd mély, érzelmekkel teli szemébe nézve azt kutatta, vajon ezek az öröm vagy a bánat könnyei-e. De nem tudott rájönni. Pillantása a sebes vízü Tisza fodrozódó hullámaira esett, amelyek, úgy tűnt, mind gyorsabban és gyorsabban kergetik egymást. Mindketten szomorú helyzetükre gondoltak, és néhány percig kerülték egymás tekintetét, de aztán a férfi erőt vett magán.

- Egy napon, drága szerelmem, építetek egy tutajt, rajta egy házikóval. Te meg én felszállunk erre a tutajra, és szépen

leereszkedünk a Tiszán, azután a Dunán, egészen a Fekete-tengerig. Összeházasodunk és szabadon fogunk élni. - Megfogta a lány kezét és megszorította. - Megígérem neked, hogy örökké együtt leszünk.

Hédy bólintott, de közben patakzottak a szeméből a könnyek. Szerette ezt a férfit, ezt a nagylelkű, kedves embert, de úgy érezte, hogy az egész világ az útjukban áll. Meggyeztek, hogy amikor megfelelő lesz a pillanat, Tibor beszél Hédy szüleivel és megkéri a kezét. Kettejük részéről a dolog el volt intézve, és most már a világon a sor, hogy ezt majd egyszer tudomásul vegye. (88-89. old.)

STEPHANIE ZOLIS

HOW LOVE CONQUERED HATE

In a time when East Central Europe was shrouded under a black cloud of hate and betrayal, an epic love story flourished within the turbulent times of the Second World War. This is the backdrop for director Susan M. Papp's latest documentary, *Outcasts: A Love Story*. Based on her book published earlier this year, *Outcasts* chronicles the meeting, courtship and unrequited love of a Christian man and a Jewish woman, Tibor Schroeder and Hedy Weisz.

In the small town of Nagyszollos, Ukraine, a region falling within the borders of Hungary up until the First World War, Tibor and Hedy's relationship — which began when Hedy was hired as Tibor's secretary — defied Hungary's defamiation of race laws and practices of the time. Nevertheless, the pair agreed to marry and the union was consented to by both families, outraging local communities.

"Everybody knows that when you fall passionately, madly in love with someone you can't help yourself," explains Papp. "He didn't care about the local conventions, he didn't care about the laws and he flouted them to a certain degree because he knew he had some protection through their wealth and his father's influence."

Shortly thereafter, Nazi Germany invaded the region, tearing the young couple apart. Hedy and her family were herded into the ghettos of Nagyszollos, and Tibor, the son of a colonel and a reservist in the Hungarian army, bravely devised a plan to help his fiancée escape before the Jews were sent into concentration camps.

When the Hungarian army was ordered to leave Nagyszollos by train, Tibor built a secret compartment for Hedy to hide in on an ammunition car. But after only one night of hiding, Hedy, unable to desert her family, returned to the ghetto forcing Tibor to leave the region without her.

"One of the difficulties was trying to climb into his mind and figure out what he was thinking and how he went about it because [there were] a lot of the things she wasn't privy to because she was in the ghetto already," explains Papp. "He died in '82, but he had copious letters, diaries. He kept everything. It was like he was getting this story ready for me."

Explaining the unknown was just one of the many obstacles in making the film. The 300-page companion book, already a condensed version of the complexities of Central Europe and the Second World War, had to be cut down to only one hour of viewing time. "It's always difficult to condense a book into a film, especially when you've written the book and you know how important certain parts are," says Papp. "A book has so many more layers than a film. A film can tell stories with just a simple picture."

With so much of the story ending up on the cutting room floor and neither Tibor or Hedy appearing in the documentary (Papp felt Hedy's reticence would weaken an otherwise strong and confident character), Papp's resolve to tell the couple's story is a testament to the importance of the message behind it.

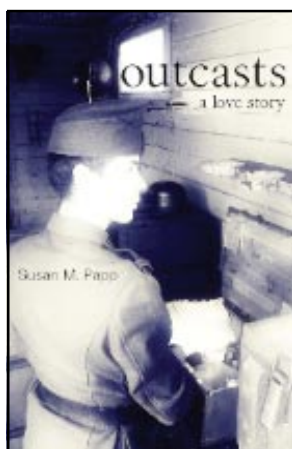
"The story of these two families intertwining, their interrelationships, their courage, their faith in the goodness of human beings – I hope that it will definitely be a beacon of light for people to see that there is good in this world. It's not just all depressing."

"It's a quintessentially Canadian story, too," observes Papp. "A lot of people in Canada come from places that nobody's heard of and they come with incredibly passionate and sad, tragic stories and they build new lives for themselves in this country."

The tragedy of Tibor and Hedy's story is exemplified not only by their horrific experiences in POW and concentration camps, but by their inability to pick up where their relationship left off after reuniting in Canada 23 years later. "She had just gone through too much to be able to share that with someone who didn't have a clue what she had gone through," explains Papp. "You grow apart."

Hedy and Tibor might not have made their way back to each other before dying of cancer in 1982, but Papp insists love was able to overcome that period's hate and intolerance and their romance is an example of this. "Whether there's a horrible war, whether or not there's all this horribleness going on around you, you can still manage to maintain your humanity."

TVGuide, 2009-11-12

MISKA JÁNOS

KANADAI ÖRÖKSÉGÜNK

A kanadai magyarság története az 1880-as évek végére nyúlik vissza. Volt alkalom korábban is, hogy egyéni elődeink léptek e földre, de tömeges bevándorlás, a végleges megmaradás gondolatával 124 évvel ezelőtt kezdődött. A rideg pennsylvaniai bányákból menekülve nagyobb magyar csoportok érkeztek Kanadába, s Manitoba és a későbbi Saskatchewan tartományban telepedtek le. Az évtizedek folyamán százezer honfitárs követte őket. Ma, a Canada's Peoples című lexikon szerint több mint 250 000 lélek vallja magát magyar eredetűnek.

Jöttek véreink Magyarországról, Csehszlovákiából, Romániából, Jugoszláviából, az utóbbiak ritkítva maguk mögött a kisebbségi magyarság sorait. Az elmúlt 11 évszázad alatt, mint Dreiszeger Nándor történész jelezte a Canadian Encyclopedia-ban, a magyar nép a Duna-medencében élt több nemzetiséggel viszonylagos békében. A nagy világháborút megelőzően, a kedvezőtlen gazdasági körülmények, az agrárreform hiánya és az egyre élesedő nemzetiségi problémák a magyarság ezreit taszította kivándorlásba. Hozzájárult a katasztrófális helyzethez a háború szerencsétlen kimenetele, az Osztrák-Magyar birodalom felbomlása, s a trianoni diktátum, mely az ország feldarabolásához vezetett.

A magyarok, az országos statisztikai adatok szerint, négy nagy hullámban özönlöttek Kanadába. 1914 előtt 8000 bevándorló érkezett; 1925 és 1930 között 26 000; 1948 és 1952 között 12 000, s az 56-os forradalmat követően 37 000 menekült nyert befogadást ebbe az országba. Azt követően is több ezer magyar bevándorlót fogadott be Kanada, a kiszabott kvóta alapján. Demográfiai szempontból, az ősbévándorlók többsége paraszt származású volt. A két világháború közöttiek változó származásúak voltak, míg a második világháborút követő D.P.-sek főleg középosztálybeliek és arisztokraták; az 56-osok szintén különböző néprétegekből tevődtek ki. Az előbbi csoportok tagjai többnyire nőtlen férfiakkól állt.

Az első telepések, mint említettük, a préridéken telepedtek le, s állami kölcsönökkel homestead-eket, kisbirtokokat létesítettek. A későbbiek főleg közép-kanadai falvakban és városokban kerestek új otthonot. Manapság két magyar közül egy személy Ontárióban, és 5 közül 4 városi környezetben él. Az első bevándorlók nagy többsége a mezőgazdaságban, illetve bányákban és fakitermelésben dolgozott; a 45-ösök alkalmi, kereskedelmi, vagy magánvállalkozásban, esteleg szellemi munkában helyezkedtek el. Az 56-sok egy része otthonról hozott szakképzettségét, tudományos munkásságát folytatta, vagy a befogadó országban átképzett beosztásokban helyezkedett el. A nagy számban érkezett diákok, egyetemi hallgatók újrakezdtek, vagy tovább folytatták tanulmányaikat.

A körülményekhez viszonyítva, a magyar bevándorlók

jól megállták a helyüket, s szépen boldogultak új hazájukban. A nagyobb gazdasági válságok mélyen sújtották a mieinket is, sokuk elvesztette farmját és üzleti vállalkozását. Ma azonban elmondható, hogy nagy többségünk rendezett körülmények között, jó módban él.

Brit Columbia első magyarjai a 19. század végén érkeztek, s a tartomány keleti részén telepedtek le, mint bányászok, erdei munkások és földművesek. 1925-től nagyobb csoportok jöttek, s Abbotsford, Vancouver és Armstrong vidékén alkottak új otthont. A második világháborút és az 56-os forradalmat követően nagy számú menekült választotta az Okanagan völgyet, Vancouvert, Victoriát és Nanaimot lakóhelyül. Egyedül Vancouverben több mint 7000 a magyarok száma.

Felekezeti szempontból, a római katolikusok vannak nagy többségben. De jelen vannak szép számmal a református ágazatok közül az egyesült, a presbyter, a lutherán felekezetűek, a görögkatolikusok és a zsidó vallásúak is. Az egyházak fontos szerepet játszottak, és játszanak ma is, a hitélet szolgálata mellett a magyar hagyományok, a nyelv és kultúra megőrzésében. Majdnem minden templomnak van magyar iskolája, kultúrcsoportja, nőegylete, könyvgyűjteménye. Az egyházi felekezetek mellett szinte minden nagyobb városban van magyar kulturális egyesület, aktív kultúrcsoportokkal, gyermekeknek iskolákkal, táncgyűjtésekkel, irodalmi körökkel. Kezdetben voltak eredményes betegsegélyző és jótékonyági egyesületek, ezeket követték fél évszázadot megélt társadalmi szervezetek, köztük a Rákóczi Alapítvány, a Széchenyi Társaság, a Kanadai Magyarságkutatók Szövetsége, Kanadai Mérnökök Egyesülete, s újabban a Kanadai és Magyar Nevelésügyi Egyesület, a maga elektronikus folyóiratával.

A közel másfél évszázad alatt több mint 400 magyar és angol nyelvű újság jelent meg Kanadában, köztük nem egy több mint fél évszázada eredményesen szolgálta és szolgálja ma is olvasóit: a Kanadai Magyar Újság (pár évtizede megszűnt), a Magyar Élet, a Kanadai / Amerikai Magyarság. Van közel négy évtizede megjelenő tudományos folyóiratunk - Hungarian Studies Review -, színvonalas kétnyelvű irodalmi és kulturális folyóiratunk - Kaleidoszkóp -, s vannak tudományos intézeteink és egyetemi tanszékünk. A kanadai magyar irodalom párját ritkítja a nyugati világban. Százakra megy az itt kiadott szépirodalmi könyvek, verses és novellaszerű művek, antológiák, memoárok, és bibliográfiai felmérések száma. Ez utóbbiakat irodalmi életünk rendezettségére példaképpül állította Borbándi Gyula más országok magyarjai számára. Több kanadai közéleti személyiség, kabinetminiszter, egyetemi oktató, szociológus, történész elismerését fejezte és fejezi ki a magyar bevándorlók iránt. Talán nem is alaptalanul.

Élt Albertában 3000 acre földön gazdálkodó magyar; ugyanott jeles „búzabáró” és világdíjat nyert állattenyésztő. Ontáróban „aranyárnán” és Nobel-díjas vegyész, B.C.-ben neves erdőmérnök, s nem is egy; Quebec tartományban

világklasszis leprakutató és a stressz elmélet atyja. A 80-as – 90-es években nem volt olyan egyetem, főiskola, kutató-, vagy egészségügyi intézet, amelyen magyar származású ne szolgálta volna a tudományokat. Valamennyiük hozzájárult kanadai magyar örökségünk öregbítéséhez. Megnyugtató az a tény, hogy nem vész el lábnyomunk az idő rengetegében.

MEGALAKULÁSÁNAK 10. ÉVFORDULÓJÁT ÜNNEPLI A KANADAI MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE

Bell Szilágyi Éva fotója

Az ilyen és ehhez hasonló kerek számú évfordulón rendszerint visszatekintünk az elmúlt évekre és mérlegeljük eredményeinket, majd újabb terveket szövünk, fogadkozunk.

Ha társaságunk elmúlt tíz évét egészében akarjuk értékelni, akkor elsősorban tagtársainknak kell köszönetet mondanunk. Nem könnyű feladat művészeknek együtt maradni, őket összetartani, mert a művész önállóan alkotó és gondolkodó, mondhatni különleges lélek.

Ezért is talán első számú sikerünknek mondhatjuk, hogy fennállásunk idején tagságunk létszámát toborzás és invitáló hirdetések nélkül is állandóan negyven körül tudtuk tartani.

Évente több kiállítást rendeztünk Torontóban és környékén, de talán érdemes külön megemlékeznünk a magyarországi rendezvényeinkről.

2000-ben, államalapításunk ezer éves évfordulóján először Torontóban, majd Budapesten a Semmelweis utcai Magyarok Házában állítottunk ki. Ez a két bemutató oly sikeres volt, hogy ezután elhatároztuk egyesületünk végleges megalakítását.

2002-ben a Magyar Kultúra Alapítvány gyönyörű épületében a Várban, a Szentháromság téren nagy sikerrel rendeztük meg kiállításunkat és utána a teljes anyagot bemutattuk Miskolcon, Debrecenben és Székesfehérváron, egy-egy kéthetes kiállítás keretében - elnyerve a hazai tárlatlátogatók legnagyobb elismerését.

(Folyt. a 23. oldalon)

DITRÓI CSIBY ÉVA: A RÖVIDTÁVFUTÓ MARATONJA

Egyéni sorstragédiát dolgoz fel a Budapesten élő szerző: egy tehetséges sportoló fiatalember szinte animális állapotba való süllyesztését. Tamás rossz káderlappal érkezik a felnőtt világba, a kommunista Magyarország taposómalmába: szülei nem tartoznak (-tak) a munkás-paraszt kategóriába, ráadásul két fivére Kanadában tartózkodik. Ennél fogva természetes igyekezetében, hogy olyan legyen, mint a többi sportoló, tehát KISz-tag is, akadályokba ütközik, s mivel nem áll be többszöri kényszerítgetés után sem besúgónak, az állambiztonság szervei tönkre teszik: elektrosokkal szétrombolják az idegrendszerét. "Valami csiklandozást éreztem az egész bőrömről, s az agyam szinte azonnal kettévált, majd részecskékre szakadt, és szabályosan átloccsant jobb oldalról a bal oldalra, a szoba megmozdult velem, s ugyanabban a percben egy villanás futott át az egész testemen, melytől, ahogy a lábujjamig ért, minden porcikám alulról felfelé rázkódni kezdett.

Tisztán éreztem a rángatást, nem tudtam semmit tenni ellene, fékezni vagy bármi mást, csak egyet tehettem, hogy elengedem magam. Éreztem, hogy már minden porcikámat külön is rázza valami, nem vagyok én, hanem egy idegen száj ordít helyettem, hol a torkom, hiszen fejem sincs, az kettéhasadt és eltűnt velem együtt, egy üres fürdőkádban lubickolok fejtellenül... s akkor minden elsötétedett körülöttem... Attól a pillanattól kezdve, hogy az agyamba belehasított az a valami, amiről később megtudtam, hogy 120 voltos elektromos áram, nemcsak megtört bennem valami, hanem az elkövetkező időkben nagyon sokáig nem volt semmiféle énem. Megsemmisültem. Később egy más ember kezdte használni a nevemet, a testemet, a személyiségemet." (175-176. o.)

Ez a személyiség azonban már senkinek sem kell. A társadalom nyakán teher, egy tehetetlen alkoholista, akit néha-néha összeszednek a város valamelyik parkjából, hogy ismét megadják neki a kiuntalt villamos sokkot. Unokatestvére, a Kanadából érkezett Katherine türelemmel, szeretettel kivárja, amíg fény derül a valamikori ragyogó ifjú titkára. A józan vallomás kordokumentum. Tamás sorsa tipikus, a 60-as, 70-es évek életeket pusztító kommunista praktikája sűrűsödik benne. S miközben megismerjük a főhős kálváriáját, megismerjük a nem is olyan régmúlt összes problémáját, múltat, szerelmet, álmokat, természetes emberi helyzeteket, és összeszorul a szívünk. Mert szembesülünk újra és újra valami tömény bizonytalansággal, amiben életünk lepergett - és szeretnénk időben visszalépni, nyakon csípni lelki és fizikai hóhérait - és visszavarázsolni anyánk arcára a mosolyt, amely grimasszá torzult nagy igyekezetében, hogy riadalmát és fájdalmát titkolja előttünk.

Irodalmi köntösbe burkolt, mesterien megalkotott valóságstörténet Ditrói Csiby Éva könyve.

A RENDET HELYREÁLLÍTJÁK

(Részlet D. Csiby Éva könyvéből)

István jól sejtette, már lekéstem arról, hogy bele tudjak szólni az eseményekbe. A buldózer elindult, ez rögtön kiderült a következő jelenésemkor. Nem bántak többé kesztyűs kézzel velem, s ami meglepő volt, senki sem akart már beszervezni besúgónak sem. Valami fordulat történt az ügyemben, talán ettől a perctől igazán osztályellenségnek számítottam.

- Ismét játszunk az urakat, szép család, mi? Mulatozunk, Karácsonyozunk. Várjuk a Messiást, mi? Maguk tényleg azt gondolják, hogy amiért a rendszer jobb lett, emberségesebb, az éberségünk is lankad?

- Semmi közük hozzá, hogy mit csinálunk mi a családban - vonyítottam a keserűségtől, mert meglepett, hogy a belső családi ügyeinket is tudják, vagy üvöltött bennem a fájdalom, mert ekkor csattant el az első pofon.

A jobb arcomra kaptam az ütést, tenyérháttal, úgy tűnt, a ki tudja már, hányadik kihallgatóm nem is készült rá, csak dühében legyintett képen, mint egy feleselő kisgyereket.

Én, mintha tényleg egy megregulázott kisfiú lennék, kezemet az arcomhoz szorítottam, s talán a könnyeim is folyni kezdtek a megaláztatástól.

Hátrálni kezdtem a fal felé, ilyenkor az ember mindig készül a másodikra is, de ahogy eltelt egy kis idő és nem történt semmi, kezdtem összeszedni a gondolataimat. Nem hagyhatom el magam, most már nem, erősítettem magam, de éreztem, romokban heverek emellett a nyalka egyenruhás mellett, aki a pofon után kezét a nadrágszárába törülte, talán az irántam való undorát levakarandó.

Időnyerésnek viszont éppen kapóra jöttek a könnyek, a gondolataim vágatni kezdtek megalázott arcom mögött. Ez jó jel, hogy kijött a sodrából, én vagyok előnyben pillanatnyilag, csak tovább fokozni a helyzetet.

- Semmit sem tudnak velem csinálni, érti, nincs, amit elvegyenek tőlem, már teljesen kifosztották a szüleimet, bátyáim tojnak az Önök praktikáira. Tudom, ez fáj magának, maga szemét...

Most már módszeresen pofozott, orromból megindult a vér, s talán a sokk miatt, de rájöttem, nem azt mondom, amit kellene, amit akarok, le kellene már állítanom magam, még agyonver ez az örült, de fejemnek valami rejtett zugából érkeznek a szavak, ajkaim is csak engedelmes eszközökként működnek közre. Köpd szembe ezt a mocskot, hogy neki is fájjon, és én csak szórom a szitkokat, egészen megrészegedem a szavaktól, már a pofonok sem fájnak, szabad vagyok végre én is, mint a bratyóm, megmutatom én nektek szemét népség...

Miután kiokádtam magamból mindent, csak álltam szemben a dühös emberrel, szemeimet le nem vettem róla, egy darabig talán egyikünk sem szólt, én nem töröltem meg az orromat, vérem szabadon csorgott a kabátomra, s onnan le a padlóra.

A kihallgatóm viszont kezdte magát összeszedni. Egyenruhája zakóját begombolta, egy darabig fel-alá járt, majd odasétált a kagylóhoz, megengedte a csapot, és lassan kezét mosott, azután gondosan megtörölgette egy rúdon lelógó, piszkos törülközőben, amelyen a vér, az én vérem hosszú, vörös csíkokat hagyott. Vegyetek és egyetek, gazemberek, jutott eszembe, de már nyugodtabban, mintha az ő kezére folyó hideg víz engem is lehűtött volna.

- S a terhes babáját mikor látta?

Úgy lökte oda könnyedén a szavakat az orrom elé, szinte mosolygósan, mintha már haverkodni akarna, de ettől bennem ismét forrni kezdett az indulat, s nem válaszoltam, csak összeszorított szájjal néztem, ahogy összehunyorított szemmel engem fixíroz, és a hatást figyeli. Az én eszem már higgadt volt, nem tud már felidegesíteni, nem vágattak a szavak abból az ismeretlen agyféltekéből, és csak csendesen válaszoltam.

- Nem tudom, miről beszél. Nines sem babám, sem gyerekem.

- Gyereked az tényleg nincs már, esetleg volt, a babád viszont már régóta sír utánad. Hiányzik neki egy jó f...sz, jobb lenne, ha meglátogatnád, mielőtt szétverjük a töködet.

Nem is a szavak tartalma, hanem a vulgaritása volt, mely ismét felháborított, s véget vetett az előbbi józanságnak. Összevissza ordibáltam már, nem is tudom, hogy mit, de állítólag rárohantam az alakra, hogy összeverjem, és ezért kellett behívni a két kápót.

Ők sietség nélkül, módszeresen összekötözték a kezemet-lábamat, s inkább behúztak, mint becipeltek egy üres szobába, ahol csak egy hosszú, alacsony ágy állt, mely mintha engem várt volna, hogy fektetés helyett rádobjanak, mint egy zsákot. Egy darabig még figyelgettek, ahogy fel akartam emelkedni, durván visszalöktek, s nemsokára egyikük egy összehajtogatott kötélhágcsót húzott el az ágy alól. Miután módszeresen hozzákötözték a keskeny fekvőhelyhez, magamra hagytak, s én csak a falat bámultam, kiüresedve, gondolatok nélkül... (163-165. o.)

MAGYAR LÉLEK ÉVSZÁZADOS HAGYOMÁNYOKBA KAPASZKODVA

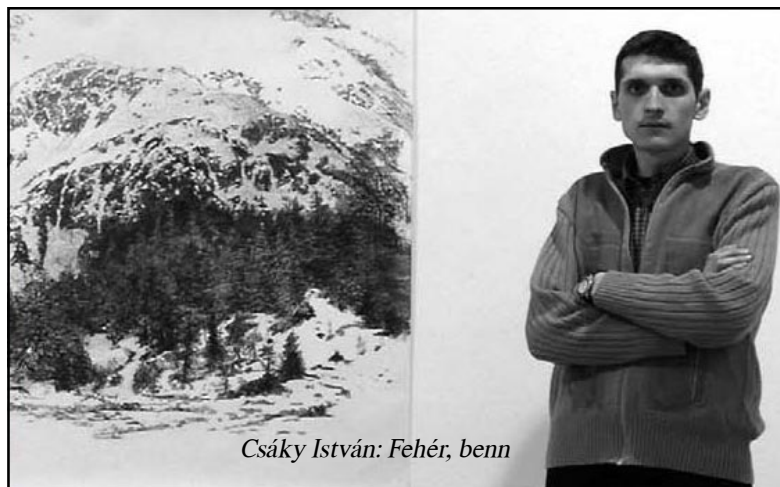
Szinte biblikus hangulatba kerül az ember, amikor a moldvai csángókra gondol. Az ő sorsukról csak balladásan lehet beszélni, hiszen - ahogy mondani szokás - az én időmben még utalni sem volt szabad elcsángált nemzettestvéreinkről, akiknek tilos volt anyanyelven szólniuk házon kívül. És belül is csak halkan.

Petrás Mária visszafelé csángált, az anyaországba, élő bizonyágként, hogy bár terebélye nagyon széles e népnek, de gyökereiben megmaradt egyazon nyelvi talajon és hitben.

Szervátiusz Klárával beszélgetve¹ mindent elárul arról a nyelvi és fizikai nyomorúságra ítélt, és ennél fogva nagy lelkigazdagsággal felvértezett népről, amelyből vétetett. "A mi csángó kultúránk megadta nekünk, hogy bárhová vet ki a sors, mindenhol meg tudunk élni, mindent meg tudunk teremteni a házépítéstől a ruhakészítésig." Mint igazi hívő, elmondja, hogy "Hiszek a feltámadásban. De abban a feltámadásban, amely előtt nagyon sok nehézségen, fájdalomon át kell haladjon az ember, a közösség. Az én kicsi népem nagyon sok mindenen áthaladott, s úgy érzem, már a kereszten van. Hogy feltámadás mikor lesz, csak az Isten tudja..."

Szervátiusz Klára, maga is hívő lélek, jól irányított kérdésekkel segíti kitérni azt a gazdag alkotói világot, amelynek megtestesítője a népdalénekes, képzőművész Petrás Mária. Aki segíteni akar otthon maradt népén is, ahogy mondja, "mert tudom, hogy sok csángó gyermek kíváncsi és nincs önbizalma, nincs bátorsága. Hogy például merje megtanulni azt a nyelvet, amelyet az ősei beszéltek. Szegény gyermekek, nálunk már nem is tudják, mit higgyenek, mit akarjanak, mert elmennek az általános iskolába, ott beadják nekik, hogy ők románok, ha elmennek misére, ott ugyanezt hallják. S aztán, ha elmennek a magyar órákra, ott azt mondják nekik, hogy ők magyarok, s csak kapkodják a fejüket..."

Minden magyar felelős minden magyarért - ahogy Szervátiusz Klára teszi... Szerető odafigyeléssel. (Dancs R.)

Csáky István: Fehér, benn

¹Emeld fel, Uram, kicsiny népemet! Petrás Máriával beszélget Szervátiusz Klára. Kairosz Kiadó, 2010

LÓRÁND ÁRMOS

WHITE OUT

You winterize your garden.
Let the less be more.

What's needed is inside.
Let the surface fall.

You winterize your lyre
Improved to muscles, bones.

Get down the shining vanity:
Reality glows through!

So will all the things nestle
to your hands, slowly.

Location will smooth out
What there is and what could be.

ÁRMOS LÓRÁND

FEHÉR, BENN

Téliésítéd a kertet
Mi kevesebb volt, több most így.

Ami kell, magába fogja.
A többi lebomlik, tessék.

Csontra, izomra fokozva
Téliésítéd a lírát.

Hánts le a színes felszínt:
Átsugaraz a valóság.

Így síkznak a dolgok
Kezelhetővé, egybe.

A helyzet majd kisimítja
Ami van, és mi lehetne.

DANCS RÓZSA

A PAPA DUKE HANGVERSENYE A TORONTÓI MAGYAR HÁZBAN

Az ukrán származású Vasyl Popadiuk hegedűvirtuóz életrajzát olvasva hirtelen Petőfi sorai jutottak eszembe: „Anyám, az álmok nem hazudnak...” Igaz, Vasyl esetében az apa álmáról tudunk, aki fuvolaművészként és zeneszerzőként saját hangszert szeretne volna áttestálni muzikálisnak született fiára. Ám Vasyl négy éves korában a zongorával kötött szövetséget – igaz, mindössze két évig, amikor beleszeretett a hegedűbe. Hat éves korától hegedül igazolva egy születése előtti jóslatot, amely szerint – hadd forduljunk megint a Petőfi-verssorhoz – „Dicső neve... fiadnak, anyám, soká, örökön él.”

Vasyl Popadiuk tanulmányait szülővárosában, Kiebben a Lysenko nevű iskolában kezdte, ahová a különleges képességekkel megáldott gyermekek jártak, majd annak elvégzése után, 18 éves korától a Tchaikovsky Zenekonzervatórium hallgatója lett.

A zeneakadémián igazi, világszínvonalú művésszé vált. A hegedű virtuóz mesterévé. De korántsem magányos előadóművész, hiszen az évek során olyan nagynevű zenekarokkal játszott, mint az Ukrajnai Hopak Nemzeti Együttes, a Kijevi Cigányzenei Színház és a Moszkvai Nazarov Zeneszínház. Ezek mesterhegedűseként játszott nemzetközi előkelőségek előtt is, pl. Hussein Jordán király udvarában. Ő kísérte el a Gorbachev-házaspárt egy hivatalos spanyolországi útra, hogy játékaival gyönyörködtesse a spanyol királynét, Sofiát. Mint vendégművész Pavlo gitárművész kanadai, egyesült államokbeli és angliai hangversenyein is fellépett, legutóbb pedig Jese Cook koncertjeinek meghívott vendége volt.

Kanadában az évi dzsesszfesztiválok rendszeres szereplője, rajongóinak hatalmas tábora Torontótól Montreálig, Burlingtontól Mississaugáig mindenütt tapsol neki. Önálló zenekarát saját vezetéknévnek betűivel játszva nevezte el Papa Duke-nak. A zenekar tagjai Stan Fomin zenei igazgató, aki zongorán, tangóharmonikán játszik, Victor Khomenko basszus gitáros, Rosendo Lean Arocha dobos, David West gitáros és Sasha Bochouk klarinétos. Velük

készített nagyszerű CD-t Alex Andronache. Hatalmas közönségikert ért el a montreáli dzsesszfesztiválon készült DVD-jük is, amelyen Sophie Milman énekesnő is szerepelt. Ezeket hallgatni, látni egyszeri élmény, amelyet csak az élő koncerten való előadás múlhat felül. „Valahol Bukovinában”, „Sötét szemek”, „Románc”, „Hosszú úton” – vagy Monti Csárdása sokáig elkíséri az embert, valahogy olyan hangulatban, ahogy Szabó Lőrinc megénekelte:

“A hegedűk végeztek, s úgy megyek most/ haza a hangverseny után,/ mintha agyamba rakott volna fészket/ egy egész liget csalogány.../ S ahogy fölnezek a tavaszi égre e szép, magányos éjszakán,/ csillagok ligete csattog köröttem/ s egy egész égbolt csalogány.” (Hangverseny után)

Május 1-én a torontói Magyar Házban élvezhetjük ennek a különleges, a szó igazi értelmében vett zenei zseninek az előadását. És mert magyar kultúrközpont látja vendégül, Vasyl magyar vendégzenészeket is meghívott, mégpedig a világhírű Botos Trió két tagját, Botos Ferenc dobost és a nemzetközileg többszörösen kitüntetett zongorista Botos Robit is.

GYPSY WORLD FUSION BAND PAPA DUKE

The journey for Vasyl Popadiuk from Ukraine to Toronto has been one of musical adventure, starting at Kiev's Lysenko school for gifted children at the tender age of 7, and continuing at Ukraine's national Tchaikovsky Conservatory of Music from age 18. Vasyl Popadiuk's father, himself a renowned composer and pan flute player, dreamt of his son following in his footsteps as a flutist but at the age of four Vasyl Jr. chose to play the piano. By age six he had discovered and fallen in love with the violin - an outcome predicted by a stranger before his birth - that love has remained steadfast through the years.

During the past year Vasyl has assembled his new 6 piece band Papa Duke and recorded his first album with them. The band's name is a play on Vasyl's last name and the fact that he is considered by many to be the 'duke' of gypsy violin. They have already headlined at Harbourfront, the Burlington Jazz & Blues fest, and with the Mississauga Symphony at the Living Arts Centre. Papa Duke's music is best described as 'Gypsy World Fusion' with classical, jazz, latin and pop undertones. The current line up of stellar players in Papa Duke includes: musical director Stan Fomin on piano and keyboards; dynamic Ecuadorian guitarist David West (playing a custom 12 & 18 string guitar); Sasha Boychouk on sprano sax, clarinet and keyboards; acoustic & electric bassist Victor Khomenko; and newest member Rosendo "Chendy" Leon (from Cuba) on drums and percussion.

Popadiuk has toured with many prestigious troupes, including Ukraine's Hopak National Ensemble, Kiev's Gypsy Music Theatre Company, and the Nazarov Music Theatre Company of Moscow with whom he performed for many

international dignitaries including the late King Hussein of Jordan. He was asked to accompany Soviet leader, Mikhail Gorbachev and his wife as part of the cultural entourage during a state visit to Spain where he performed for Queen Sofia. His many fans include Don Was, Tom Cochrane, Ian Gillan (whose solo album Vasyl was asked to play on) and Jesse Cook. In the past he often appeared as special guest to Mediterranean guitarist Pavlo in Canada, the U.S., and the UK. More recently he has made several appearances as special guest for world-music guitarist Jese Cook.

(Folytatás a 18. oldalról)

2006-ban dicsőséges szabadságharcunk 50 éves évfordulóján a forradalomhoz köthető témájú festményekkel, szobrokkal és plakettekkel felkészülve léptünk a kanadai és magyar közönség elé Torontóban, először a City Hall aulájában és a Metro Hallban, majd a Kanadai Magyar Kultúrközpontban. Kiállításainkat mind a közönség, mind a sajtó és a szakkritika messzemenően értékelte.

Említést érdemel a közös kiállításunk a montreáli magyar képzőművészekkel (CHAC) a Kanadai Magyar Kultúrközpontban.

2010-ben először Hamiltonban (Ontario) a Pearl Company kiállítótermében, a 16 Steven Streeten mutattuk be munkáinkat április 29-től június 1-ig, és készülünk egy későbbi időpontban a Kanadai Magyar Kultúrközpontban tartandó évi tárlatunkra.

A 10 éves évfordulónkra tervezett nagyszabású képzőművészeti bemutatónk a toronói Todmorden Mills Múzeum galériájában fogjuk megtartani "New Decade – New Art" címmel (Új tíz év - új művekkel) szeptember 27-től október 12-ig.

Most itt szeretnék köszönetet mondani tagságunk nevében mindenkinek, aki bármilyen módon, önkéntes munkájával segítette egyesületünket az elmúlt tíz esztendő folyamán. Nem volt könnyű, hisz kiállításainkat minden esetben – kivéve a magyarországi utakat- saját erőnkől, szponzorok támogatása nélkül oldottuk meg, de továbbra is ez a szándékunk: közös erővel, közös akaratral és tervekkel nézünk az elkövetkező tíz év elé.

Horthy Nándor a HuVAC elnöke.

THE FIRST DECADE OF THE HUVAC

The Hungarian Visual Artists of Canada (HuVAC) is 10 years old. The association consists of a group of artists who joined together to promote their work, interest and participation in contemporary visual arts, to encourage each other and to hold exhibitions in Canada and abroad.

Among its members are painters, sculptors and photographers who work in various media. Some are professionals who make their living from their art; others have occupations unrelated to art and for them, it is solely an activity of love. For all of them, the brush, the chisel or the camera are means to express their ideas and feelings or to

record their unique personal observations. They believe that art builds bridges between people, generations and nationalities. It serves as a common denominator among economic groups. Art opens people's minds to new possibilities, provides a foundation for shared experience.

The beginning of Hungarian Visual Artists of Canada was the millennium celebration of the foundation of the state of Hungary in the year 2000. As part of a series of events held in Toronto area, thirty artists of Hungarian background staged three successful exhibitions, two in Toronto and region and one in Budapest. Later, it was decided that a permanent organization should be established.

Eva Bell Szilágyi: Amaryllis

EVA BELL SZILÁGYI - A HUVAC MEMBER

Eva's philosophy is "Photographic education is paramount to success in our ever-changing industry, and the only way to prosper is to continue to learn and practice what the new technology has to offer. This is the most exciting time our industry has seen since it switched from glass plates to film."

"We are living in an exciting time, where women are proud of their accomplishments and eager to use their photography as powers of positive change in the world."

Eva was born in Budapest, Hungary. In 1956, the ravages of a war torn Communist Hungary forced her family to leave in the dark of night. She rode on her fathers' shoulders as her family escaped through the swamps of Hungary to freedom. After several months in European refugee camps her family immigrated to Canada where she resides today.

Eva graduated with honours from the professional photography course at Humber College of Technology and Advanced Learning. From her first job right out of school, she was perceived as being too weak to be a photographer because she was "a girl." Not our Eva. She has spent 25 years of her working life as a Commercial Industrial photographer, creating images that include photographing such dignitaries as Queen Elizabeth II and the Pope John Paul II. It is not unusual to see Eva shooting from rooftops, crawling through ditches or hanging outside of an aircraft

to get that perfect shot for her clients.

For 25 years, Eva has been an active member of the Professional Photographers of Canada (PPOC) becoming National President in 1995, and in 1999 she was the first woman National Print Exhibition Chairman. Having been involved at the leadership level of the PPOC, Eva maintains that the every changing technical nature of photography isn't the only skill that photographers need to keep up with but the business end is also paramount to an individual's success.

Eva was awarded her Masters of Photographic Arts in 1990 and has an Honorary Life Membership with the Professional Photographers of Canada. As a professional photographer, Eva is respected as a leader in the education field. She is a sensitive and gifted instructor who has helped facilitate the personal and creative growth of many photographers over the years. She taught for 11 years in the continuing education department at Humber College, sharing knowledge with devoted photographic students whose passion is aligned with making beautiful images.

Regardless of the many personal and creative challenges involved with working in the photographic profession, Eva cherishes her career as a photographer. Her own approach to photography is to "have Fun with Photography." What she finds most rewarding is the freedom to create images that people will enjoy their whole lives."

While her passion is photography other areas of her life may be found in her other special interests, such as jogging, swimming, skiing, in-line skating and flying.

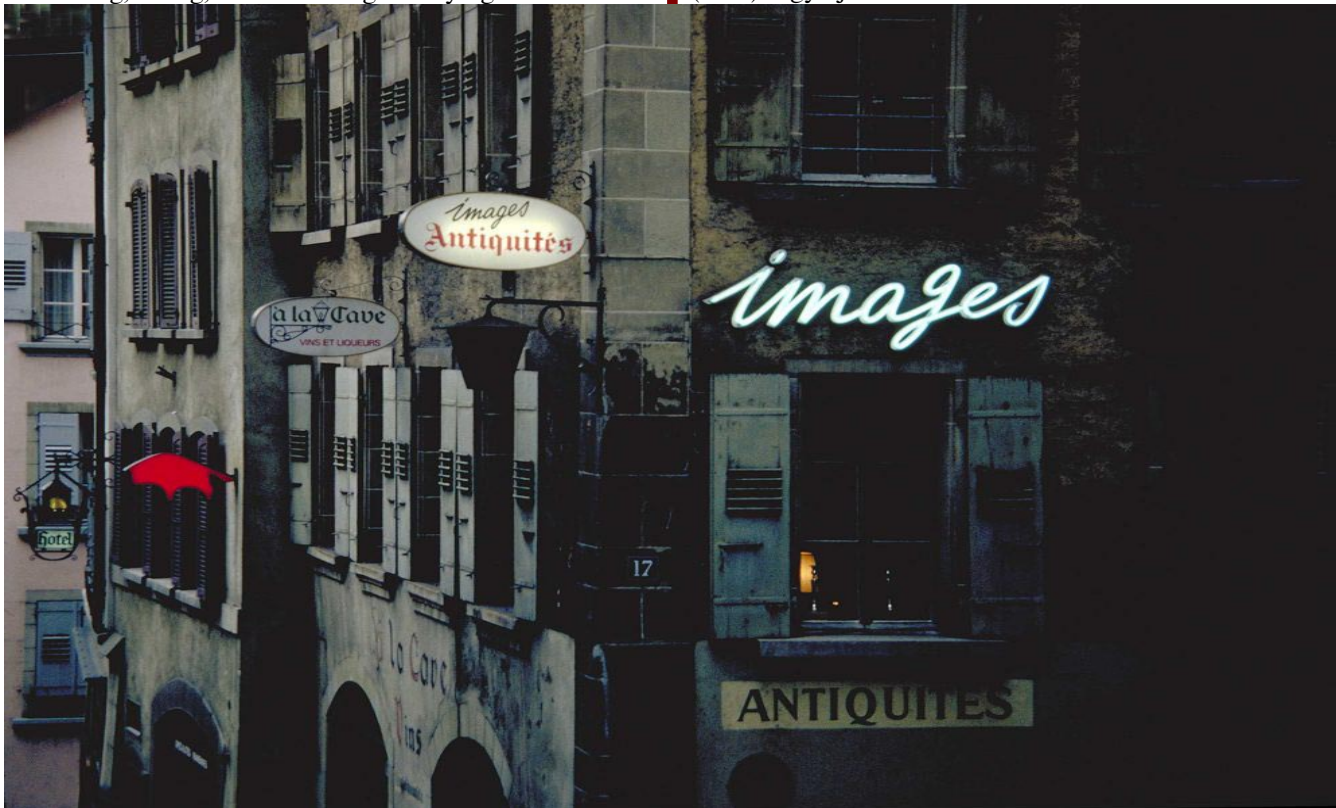
BELL SZ. ÉVA
HLM, MPA, APPO

ÉVA Budapesten született. 1957-ben került családjával Torontóba, ahol nevelkedett és iskolába járt. Felsőbb tanulmányait a torontói Humber College-ban végezte.

Éva 25 évet dolgozott mint hivatásos fényképész. Karrierje nagy ajándéknak tekinti, munkája csúcspontjának, hogy alkalmá volt Anglia királynőjét, II. Erzsébet királynőt, majd később II. János Pál pápát lefényképezni.

Mint hivatásos fényképész tizenegy évet tanított fényképezést volt főiskoláján, a Humber College-ban. 25 éve tagja a Kanadai Hivatásos Fényképészeknek (Professional Photographers of Canada), amelynek 1995-ben elnöke lett. Éva 1990-ben elnyerte a Master of Photographic Arts (MPA) nagydíjat.

A TORONTÓI KODÁLYEGYÜTTES ÖTVEN ESZTENDEJE

Vannak emberi sorsok, amelyek maradandó nyomot hagynak maguk után. Néhai Zadubán György torontói öröksége immár félévszázada hirdeti, hogy a megtartó anyanyelv és nemzeti kultúra forrásaitól elszakadva, parlagon törve is lehet tartalmasan, sorsfordítón élni és dolgozni.

1960-ban, három évvel Kanadába érkezése után megalakította a Kodály férfikórust, amely 1962-ben kibővült és Kodály Együttesként élt és él tovább. Kodály Zoltán álmát valósította meg a hűséges tanítvány: eljuttatta a magyar zenét a tengeren innenső partjaira is. Küzdött a kodályi elmélet terjesztéséért a kanadai operatársulat segédkarnagyaként, középiskolai zenetanárként, kórusvezetőként. Haláláig szolgálta a torontói Szent Erzsébet egyházközseget is mint karnagy, iskolaigazgató és kántor.

A Scola Cantorum. Karnagy: Weber András

A Táncsoport alapító koreográfusa Prommer Gyula volt, aki az O'Keefe Centreben tartott Európa Ünnepei (European Holidays) idején tartott előadásától kezdve az 1967-es Expo-n át egész É-Amerikát megismertette a magyar táncokkal - hatalmas szakmai és közönségsikereket aratva. A hetvenes évek közepétől Dreisziger Kálmán tánctanár-koreográfus vette át a néptáncsoport irányítását, aki fellendítette a táncházmozgalmat is. Közben a Kórus is újabb virágkorát élte, ami elsősorban Zydron Margit munkáját dicsérte. Az ő vezetésével rendezték meg az énekkar 25. évfordulójás hangversenyét is.

A kilencvenes években Dobi Gabi vezette a táncsoportot, aki elsősorban az autentikus táncokra összpontosított, csángó és más folklórszigetek tájain keresgélve az ősi forrásokat.

Az 50. évfordulóra már év eleje óta készül az együttes. A valamikori kórus, ma Scola Cantorum ugyanolyan lelkesen próbál, mint a mindenféle korosztályt felölelő táncosok.

A koreográfusok egyike, a miskolci-budapesti Farkas Réka elmondta, hogy nagy élményt jelent számára a táncsoporttal dolgozni, mert tagjai egy "húron pendülnek," büszkék az ötven éves múltra és meg akarják mutatni nemcsak a világnak, hanem gyermekeiknek, unokáiknak is, hogy milyen gazdag kulturális örökséget hoztak az újvilágba.

Józsa Tamás Debrecenből érkezett Torontóba, hogy előkészítse az évfordulós műsort. Rékával kidolgoztak egy olyan koreográfiát, amely tulajdonképpen sorsszinfonia táncban elbeszélve. A születéstől a lakodalmasig tart az első felvonás programja, amelynek szép rendje felborul a második részben. Itt ugyanis hangsúlyt kap az emigráció okozta traumatikus állapot, amikor az élet megszokott ritmusa felborul, a gyökerek meglazulnak, és kezdődik a létért való vergődés. Hogy aztán a végén minden a helyére kerüljön.

A Markham Theatre for the Performing Arts színpadán mutatkozott be hatalmas sikerrel a félévszázados Kodály Együttes, amelynek kívánunk további sikeres 50 esztendőt!

A Kodály Táncsoport a KMKK Árpád termében

FRIGYESY ÁGNES

EMELD FEL, URAM, KICSINY NÉPEMET - BESZÉLGETŐKÖTET PETRÁS MÁRIA HITÉRŐL*Szervátiusz Klára, Petrás Mária, Kulcsár Edit*

„Emeld fel, Uram, kicsiny népem” címmel jelent meg Petrás Mária csángó származású kerámikművész, dalénekes életútjáról, hitéről egy karcsú kötetecske, melyet az ember egy ültő helyében elolvas. Szervátiusz Klára találkozási és beszélgetése a művésznővel mélyre ás a hagyományokban, kultúrában, a csángó szokásvilágban. Petrás Mária pedig jó interjú-alany, noha néha úgy érzi, a mély érzésekről nem szabadna beszélnie, mégis titokzatos hitének erőforrásaihoz juttatja el a nagyérdemű olvasót. A *Miért hiszek?* sorozatban napvilágot látott kötet a Kairosz Kiadó gondozásában jelent meg.

A ma Pomázon élő művésznő gondolatban visszautazik szülőfalujába, Diószénbe, s a beszélgetés fonalát végig mély hite – mely életének váza –, határozza meg. Már gyermekkorában érzi: „keresni kell az Isten érintését. Én keresem szüntelen, mert szükségem van rá...” Petrás Mária szerint minden embernek szüksége van csendre, egy alkotó embernek pedig különösképp: „Sokszor érzem úgy, hogy el kell vonulnom, s ilyenkor néhány napra bezárkózom, zenét hallgatok, festek, és senkinek nem nyitok ajtót...” Véleménye szerint meg kell élnünk a belső csendet, amikor feltehetjük magunknak a kérdést, miért is vagyunk?

Petrás Mária szerint „nem balszámolni kell a tudást, hanem a leheletet, a lelket kell megtartani, visszaadni... Elgondolkodom Jézus szavain, s keresem, amit nekem mond vele. Mert hiszem, Jézus mindenkire szól, minden egyes embernek szól valamiképpen az Ő tanítása. Mindenkinek másképp szól az Isten. Ha nem így lenne, nem példabeszédek mondott volna, hanem utasításokat: tedd ezt, tedd azt! Ezért nem veszem késznek, amit megmagyaráznak a Szentírásokból.

A művésznő vallja, a tehetség isteni adomány: „Ma már nemigen beszélünk a képzeletről, mert azt szinte kiirtják, ki akarják irtani az emberből. Épp azt, ami isteni. S a tehetség, a művészi tehetség is az.”

Véleménye szerint „nagyon sokat ártott nekünk, de az egész világnak is a vagyonsodás, a földi dolgokhoz való

mértéktelen ragaszkodás. Nincs egyensúly a mai életben, és emberekben a szakrális dolgok és földi dolgok kérdésében. Valami nagyon nagy csoda kellene, hogy visszataláljunk a jó útra. A jó út szerintem az, hogy az ember meg tudja élni, amiért teremtve van. Nem hiszem, hogy szomorúságra, fájdalomra, szenvedésre lettünk teremtve. Nem hiszem ezt. Érzem, hogy a Jóisten minket nagyon szeret, s akkor örülne, ha boldogok lennénk.”

Petrás Mária: Csángó Tavasz

Petrás Mária imádsággal kezdi a napot, de ez a csángóknál természetes szokás lassan kiveszőben van rohanó világunkban. Természetesen érinti népe sorsának helyzetét is. Rámutat: „Az én kicsi népem nagyon sok mindenben áthaladott, s úgy érzem, már a kereszten van. Hogy feltámadás mikor lesz, csak az Isten tudja. Márpedig az ember ideje nem azonos az Isten idejével. Hiszek abban, hogy a rossz halálra van ítélve, s elmúlik. Így múlik el majd népem felől is a baj, az akadály. S még a földi feltámadását megérem.”

Mély hitéről megvallja: „Én nagyon kapaszkodom abba, amit Jézus mondott... Ha az ember megélt dolgokat, s erővel imádkozik, akarattal, akkor nincs szüksége mások által közvetített üzenetekre, meg fogja kapni ő maga a választ a kérdéseire, s az üzenetet is meg fogja kapni... Amit kérek az Istentől vagy a Szűzanyától, s amit kapok a kérésemre, az másra nem tartozik, az egyedül az enyém. Ez a csodálatos, mint ahogyan nincs két egyforma ember, úgy két egyforma kapcsolat sincs az Istennel.”

A csángó hagyományokról, szokásokról elárulja, „ha gyermek született, vagy haldokolt valaki, akkor béhoztak a szobába több szénát, azt leterítették tiszta lepedővel, s ott történt meg az első és utolsó lépése az életnek: a születés és a halál... Az ágy tisztán megmaradt a visszamaradóknak... Ennyire tiszteletben tartották az embereket, a tárgyakat, nagyon tapintatos volt a régi ember. Született nemesség volt bennük.”

Petrás Mária felelősen ápolja Istentől kapott talentumát, s hiszi, hogy csak Isten segítségével képes a lelki, szellemi szépség felmutatására. „Ha a Jóisten ad egy szikrát, akkor az erőt is megkapja hozzá az ember...”

A Szervátiusz Klára által vezetett beszélgetés Petrás Mária mély és titokzatos hitéhez, s annak forrásaihoz juttatja el az olvasót. Hit-keresőknek és mélyen hívőknek kincs és ajándék a most megjelent *Emeld fel, Uram, kicsiny népem* című kötet.

A szerző felvételei

BÁCSALMÁSI ISTVÁN

TÖREDÉKEK A MÚLT EGÉSZÉBŐL

Hosszú készülődés, sokszor és sokat szőtt tervek és elodázások után végülis elértem azt, amit akartam, ugyan nem azt, amit szerettem volna. Könyveim csomagolva vannak és csak a szállító autóra várok, hogy vihessük őket a Szent Erzsébet könyvtárába.

A már elmúlt korai nyolcvanas életéveim gyors dőcögése alatt mind világosabbá vált, hogy könyveimet nem tudjuk megtartani. Nem szívesen gondolok rá, de ugyanakkor nem is tudok megszabadulni a gondolattól, hogy ebben a nagy családban nincs senki, akinek ezek a könyvek kellenének. Az "internet és a web-site" nemzedéke nemcsak más formát választ irodalmi vagy tudományos olvasásra, de talán el sem tudja képzelni, hogy ezeken a múltban nyomtatott öreg és megsárgult papírokon van valami értelmes dolog, hiszen akkor még olyan keveset tudtak az emberek... De legalább az újabb tudományosított "táblákon" megtanul "lapozgatni" mindenki, úgy, mint ahogy mi a könyveket lapozgattuk.

Keserőség azonban engem sem vezet a kívánt eredményre és ezt nem szabad nekem sem elfelejteni. Ezek a könyvek legalább hatvan év gyűjtését, megőrzését és bensőséges, talán azt is mondhatnám, hogy állandó használatát jelentik. Az első néhány évtizedben nem azt a "felelőtlen olvasás" gyönyörét élveztem, amiről Németh László írt, de minden könyv a kezdődő küzdelmem társa és támogatója volt. Azt is mondhatnám, hogy később meg fejlődésem bizonyítékai lettek. Miért ne ragaszkodtam volna hozzájuk? Néhányat még az emigrációm kezdetekor Bécsből és Innsbruckból hoztam magammal. Mások, mint például Hóman - Szekfű történelme, mind az öt kötet, Budapestről lett kimentve. A 25 éves kommunista uralom otthoni ünneplésére adott általános politikai közkegyelem után minden látogatásunk könyvek sorozatát hozta hasonló közkegyelmi állapotba. Én őszintén mondhatom, hogy utazó bőröndjeim mindig nehezebbek voltak kifelé, mint hazafelé. Mi a magyar? , a Mai Széchenyi, Arany, Ady versei és a többiek, amelyeket már egyetemi tanulmányaim alatt élvezhettem, újra birtokomba jutottak. A Három Nemzedék későbbi, 1989 körüli kiadása, valamint megtisztelően sok új, a felszabadulás után a leigázás éveiről írt könyv került könyvszekrényeim polcaira. Büszke voltam rájuk és nyugdíjas éveim alatt már én is megtanultam, mit jelent a "céltalan betűfalás" öröme.

Tavaly, amikor a Kahshe tó melletti házunkat eladtuk, azt is tudtuk, hogy a halasztgatások idejének vége van. A jóval kisebb és erre a tevékeny nyugdíjból a lézengő nyugdíjba való szabadulásra vett lakásban a könyvek csak nélkülünk fértek volna el. Nehéz lett volna ebben a visszás tényben értelmet találni. Végso szorongatásomban Balázs atyához fordultam segítségét kérve. Az atya készséggel és gyorsan segített. Hálás is vagyok érte. Azt hiszem, az utolsó hónapokban már kibírhatatlan voltam a családban csak a könyvek miatt keseregni...

Vönk, Paul jött tágas autójával a könyvekért és mint mindig, most is az ígért időben érkezett és megkezdhattuk a

rakodást.

Blaskó Máriától innsbrucki együtt létünk alatt hallottam a kifejezést először - "rám tette az ördög a farkát." Most megtudtam azt is, milyen lehet az érzés. Éreztem a simogatást is... Minden előkészület és töprengés nélkül belenyúltam az egyik dobozba, amit a gurulón vittem az autóhoz és kihúztam azt a könyvet, ami éppen kezembe került. Arany János összes verseinek vaskos kötete volt az első, amit a doboz tetejére tettem és vissza is vittem az üressé lett könyvszekrény polcára. Bevallom, jól esett az ördög simogatása és nem is gondolkodtam azon, hogy folytassak-e lehetőséget adni a hozzám ragaszkodó könyveknek a visszamaradására. Végül is hét fordulóban hét doboz súlyán könnyítettem, de mindig anélkül, hogy tudatosan kerestem volna valamelyiket is a könyvek között. Nem válogattam és nem is csalatkoztam a megmaradt könyvekben. Jó volt, hogy a csomagolásnál igyekeztünk a tartalomban vagy irányban közel egyforma könyveket egy dobozba rakni. Most minden egyes dobozból, amelyikből a könyvek lemaradtak, a tartalom és a témakör változatos volt. Okosnak mutatkozott az ördög most is. Minden visszatérő könyvnek örültem s noha tudtam, hogy Sajgó atyának kezében van a könyvek névsora, bíztam a megértésében. Nem sokkal kellett több, mint egy óra, hogy a plébániára érzünk, ahol maga Szabolcs atya is beállt a könyveket kirakodók kis seregébe. Éreztem, hogy itt is becsületük lesz a könyveknek és azt is, hogy a kialakult jó hangulatot nem lehet elrontani a vallomással a néhány könyv hiánya miatt.

A megmaradt egyetlen könyvszekrény egyetlen polcát díszíti a hét visszatartott könyv. Sajgó atyának írtam és bevallottam az ördög farkával való kapcsolatomat, de nem emlékszem, hogy írtam-e valamit, mikor kerülnek ezek a könyvek majd a plébániára. A jó Isten majd elrendezi a késedelem idejét. A megmaradt hét könyv nem tud százakat pótolni. Nem is az a feladatuk. Mit is jelent majd az, hogy "olvasni"? Meglehetősen üresnek és céltalannak éreztem magamat, sőt sutának, ami talán akkor a legjobb kifejezés volt leírni az érzéseimet.

Unokáim nagy elismeréssel nyilvánították ki, hogy rövid időn belül az internet útján fogom olvasni a magyar újságokat, hallgatni a magyar rádió híreit. Vagyis megyek a ma kövezett úton a jövőbe. Ez az én érdekem, s az ember megtesz mindent a maga érdekében. Nem tudom, hogy az unokák elismerése miatt vagy más okból, de én is hajlottam a jövő módija irányába. Nem tervezgettem, nem beszéltem róla, de a szokott módom hagytam, majd csak lesz valahogy. Lett is.

A szokott módon nap mint nap kézbe vettem egyik vagy másik megmaradt könyvemet csak belenézni, beleolvasni, egy- egy versben gyönyörködni. Most aztán igazán itt volt a "felelőtlen olvasás" ideje. Pár héttel később, készen ilyen gyönyörködő céltalanságra, Féja Géza a Lázadó Alkonyat című tanulmánya került a kezembe.

Mindig is élveztem Féja nyelvezetét, élveztem, hogy egyaránt foglalkozott a régi, a klasszikus vagy az új írókkal, de mindig azokkal, akik új határok után kutattak. Most azonban nem olvastam, ki sem nyitottam a könyvet, csak néztem, bámultam és Békéscsabára gondoltam. Annyi évtized után most először jutott eszembe, hogy Féja Géza a háború után ismét a viharsarok tájára került. Én is ott tudtam meg, hogy 1945 után Békéscsabán dolgozott mint könyvtáros vagy mint a Munkácsy múzeum gondnoka. Ottléte alatt Féja sokszor tartott előadást vagy "vezetett" beszélgetést érdeklődő fiatalokkal a vasárnapi szentmise után. Ott találkoztunk.

Klári akkor már eljegyzett menyasszonyom volt. Őt látogattam meg Budapestről. Klári azok közé a fiatalabb fiatalok közé tartozott, akik mindig ott voltak ezeken a vasárnapi találkozókön. Ezen a bizonyos vasárnapon én is Kláival és a többiekkel együtt a múzeum előtt vártam Fájára. Amikor megjött, Klári bemutatott, az egyetlen idegen arcot. Féja igen kedvesen elbeszélgetett velem pár lépéssel odébb a többiektől. A beszélgetés nem volt hosszú, nem is lehetett s amikor befejeződött, Féja közelebb lépett Klárihoz és mosolyogva a fülébe súgta: "Kláríka, magáért már nem félek." Én akkor nem hallottam tisztán ezt a mondatot, csak Kláritól tudtam meg később. Ez volt az előadásán kívül, az egyetlen személyes találkozásom Fájával. Az idézett szavak, természetesen, szóba kerültek máskor is, de most itt az egyetlen megmaradt és csukott Féja könyvvel a kezemben, nagyon fontosá lettek e szavak. Felidéztek egy régen elmúlt korszakot, egy életet, egyik képet a másik után és ezt az életrehívást most nem lehetett megállítani. Ott a szekrény üres polcai előtt bebizonyosodni láttam, hogy ha valakinek nagyobb, teltebb a múltja, mint a jövője még lehet, akkor a múltat jobb elfogadni, sőt, jobb azt újra végigélni, a gondolatokat, az érzéseket még ha a számológépszerű gyorsaságnál gyorsabban is. Vajon ez a válasz az internet lehetőségeire? Az unokák meggyőződésére vagy az én csöndes, megbúvó várakozásomra?

Én élveztem az elszabadult képeket a már megélt életéről.

A ház nem volt messze a Yonge és Steeles sarkától észak felé a Doncaster kis utcájában. Kicsi ház volt, valószínűleg a második világháború első éveiben épülhetett és így csak a legszükségesebbet nyújtotta egy család részére. Két kis hálószoba és a megszokott kis konyha, fürdőszoba, kamra meg az utcára néző ebédlő. Sokszor gondolkodtam akkoriban, hogy ezt az "utcai szobát" használta-e valaki ebédlőnek? Mi nem. A ház pincéje szép nagy és tiszta volt, nem "befejezett", de használható a gyerekeknek játszani. Az udvar is meglehetősen nagy volt, nemcsak ugrálni a gyerekeknek, de egy szép konyhakert is odafért. Bátyám találta ezt a helyet és pár hónapot együtt is laktunk, de mert ők rövidesen átmentek az Államokba, mi ott maradtunk egyedül. A ház hirtelen nagy lett és anyagilag terhes egy pár

hete érkezett menekült családnak. Bérlő után kellett nézmem, aki segít majd a bért fizetni. A repülőgépgyár, ahol egy dollár és négy centes órabérért dolgoztam - 1951-et írtak akkor a naptárban - biztosnak látszott és ott hirdettem bérlőért. Meglepően gyorsan volt jelentkező. Ahogy történt, a jelentkező is magyar volt. A beszélgetésből megtudtam, hogy ők is pár hónapja érkeztek Kanadába, nekik is vigyázni kell a pénzre és a családnak, hasonló korú két kis csemetével, mint a mi eink, kereste az olcsóbb lehetőséget. Mi, a két reménykedő férj, biztattuk egymást, hogy "sok jó a kis helyen is megfér" és ezért a ház elég nagy lesz és biztos a gyerekek is jól fognak együtt játszani. Minden bizalmunk, de félelmünk is az asszonyokban volt. Ők lesznek egész nap otthon, ők fognak ott élni és a döntésben az ő szavuknak súlya lesz. Még aznap a munka után a jövőendő bérlők eljöttek megnézni a házat és mindannyiunk öröme mindenki mindent, ha nem is megfelelőnek, de elfogadhatónak talált és mindjárt meg is ittuk az áldomás pohár borát a nagy szerencsére. A házat igazságosan elosztottuk. Az utcai szobát falfallal ketté választottuk két hálószobának Gácsék és a gyerekek részére, az eredeti kettő a mienk maradt, míg a többi közös volt, úgy használtuk őket, ahogy kellett és lehetett.

Minden nagyon jól indult és csodálatosan nagyon is jól folytatódott. De talán nem is lett volna ezen csodálkozni való az innsbrucki példa után. Klári egy, majd két gyerekkel és a konyha szempontjából igen silány körülmények között nemcsak ingyen főzött a hús egynéhány diákra Innsbruckban, de olyan szeretettel és hozzáértéssel tartott rendet és békét, ahol csak befolyása volt, ami a doncasteri kis ház szeretettel teli lelkiességét és baráti hangulatát is előre vetíthette. Ha valami, talán csak az lehetett csoda, hogy két hasonló természetű asszony talált egymásra a nyomor szűkében. Mindketten, tökéletesen biztosítva a békét, egybe hangoltan építették a barátságot két, majd ahogy történt, több család között is.

Mi férfiak igazán nem sokat számítottunk. Reggelenként együtt mentünk el dolgozni és délután hatra együtt is jöttünk haza a munkából a kész vacsorákra és mosolygó arcokra.

Napközben pedig mindegyik asszony a maga gyerekeit rendbe tette, megetette, a sírókat megvigasztalta, a veszekedőket kibékítette, kimosta a szükséges holmikat és lefektette az álmosat. Kialakult a szokás, hogy a férjek reggeli munkába menetele és a reggeli elrendeződés után, ha kellett, a lábatlankodókat ölbe véve Klári és Panni leültek a konyha egyik sarkába kényszerített kis "gyerekasztalhoz" és az akkori szokásnak és igényeknek megfelelően egy-egy cigaretta füstjébe burkolózva megitták a maguk kávéját és beszélgettek. Beszélgettek, tervezgettek, mérlegelték a tegnapot, az előttük álló holnapokat, amelyeknek ismeretlensége, bizonytalansága erősítette a hitet és szeretetet mind a két fiatal asszony szívében. Miről folyhattak ezek a beszélgetések? Mindenről, amiről mások is beszélgettek és ami fontos volt.— Te mit főzöl ma? Jajj, Istenem, csak ne legyen háború! Rendesen evett a Hugica ma már? Vagy hogy

aludt a Marika? A két "nagy", Lalika és Istvánka egészen jól játszanak együtt. Kár, hogy nem minden játékból van kettő. Hogyan osztozkodnának akkor? A gyárban sokat beszélnek a sztrájk lehetőségéről, csak ne szűnjön meg a munka és így tovább, így tovább. Még a cigaretták füstje is összefonódott az ég felé a közös kéréssel, közös reménnyel, a naponta erősödő közös szeretettel. Mindig volt, miről beszélgetni, hiszen annyi minden történt mindig, amit meg is kellett beszélni, terveket szőni és kérdéseket megoldani. Ezt a kis magyar közösséget senki más nem tudta volna összehozni, csak ez a két fiatalasszony, a két feleség, a két anya a Doncaster utcai kicsi házban. Minden, legalább mások által is észrevehető nehézség nélkül épült fel egy közös életforma, ami azután magja lett később a másokkal alakult új közösségeknek is. Előbb azonban, sajnos, el kellett jönni az elválás idejének is. Lali és Panni számára a kaliforniai Silicon Valley ígérete minden más reményt eltörpített. Velük együtt mentek az USA-ba a Gács család barátai is. Schiller Laci és francia származású felesége, Claudi. Évek múltán az ő közelségükkel újul meg a doncasteri kis közösség személyes és nem csak találkozások, levelezés, vagy telefon útján keresztül tartott kapcsolata. Mi Torontóba költöztünk olcsóbb lakásért és több lehetőségért angolul tanulni.

Torontóban Niklasz Ali és Mária, majd a Vadászék és a Bakóék lettek velünk együtt az egymáshoz húzódó marék magyar, akik egyformán érezték az otthoni családtagok, rokonok és barátok elvesztését és egymással igyekeztünk kitölteni az űrt. Noha Vadászék a jobb lehetőségek hívására egy év múltán elhagyták Toronto környékét, előbb azonban mind a hárman együtt vettünk három, egymás mellett épült családi házat. Nem északra, de egy kicsit délre a Yonge-Steeles saroktól. Most már 1955-t írunk és a magyarok legtöbbszörének élete, legalább is anyagilag, könnyebb lett, de az 1956-os hazai dráma mindannyiunk életét újra átalakította.

A forradalom elvesztése, a magyarság elhagyása a szovjet tankokkal szemben nemcsak új menekültekkel gazdagította Kanadát is, de bennünket, a hazamenetelben bízókat is kiábrándított az addig erősen remélt hitből. Másodszer lettünk hazátlanok és szembe kellett néznünk ennek minden következményével. Függetlenül a magunk nehézségeitől, két kisgyereket vettünk magunkhoz segíteni a menekült szülőket, amíg munkát nem találnak. Klára szívesen vállalta az ezzel járó munkát. Rendszeresen ilyen a családi történet.

Új múlt nyílt számunkra, új pályaválasztás a holnapok érdekében. Az ontariói tanári oklevél megszerzése után az első állást Bradfordban kaptam. Ismét költözés, de most már négy aprósággal és várva az ötödik megszületését. Szüleimnek is sikerült Kanadába jönni, egy rövid ideig együtt is laktunk, míg Apám talált munkát és a munkához közel találtak lakást is.

A változások örvénye mindenkit megforgatott, de Klára vállára jutott a legnagyobb része a megnövekedett súlynak.

Én tanítottam vagy tanultam a másnapi leckék anyagát, főleg az angol nyelv miatt. Nemcsak az iskolában voltam el majdnem egy teljes napra, de otthon is távol tartott a családtól a szükséges munka a betevő falatért. Nem emlékszem, mikor is játszhattam a növekvő gyerekekkel. Éveken át minden nyáron újabb egyetemi tanfolyam lett az utam, biztosítani az előmenetelt a mindig nagyobb versenyben.

Klára pedig nevelte a gyermekeket. Amikor csak lehetett, kirándultak engem látogatni Guelphben vagy Londonban az egyetemen. "Vonatoztak," hogy a gyerekek láthassák az apjukat. Klári életének központja a gyerekek voltak nemcsak a napi munka elvégzésével, ahol kellett az iskolai feladatokban is segíteni, de nevelni, tanítani arra is, hogy a rájuk jutó, otthoni kis munkákat is elvégezzék és a "kötelesség" elismert és elfogadott része legyen a családi életnek. Így tanított, figyelte és szerette őket, hogy a külső hatásokra visszaható élet, annyi ellentmondással tömve is fejlődjön ki jól, szépen és egyensúlyozottan mindegyikük számára. Reggeltől estig, napról napra, hónapokon és éveken át. Ez a szerető munka nemcsak a gyerekekre volt hatással, de a barátokra is.

Az idő percnyi pontossággal múlt felettünk is. A gyerekek növekedtek, az elemik után jöttek a középiskolák, majd az egyetemek. Mindez főleg a Paultiel-i házban, az egyetlenben, ahol tovább, mint tíz évig laktunk és amelyiket otthonnak éreztem. Az öt gyerek közül hárman innen is házasodtak. De ezelőtt köszöntött be az az időszak, amikor szükség szerint, az iskolai, társadalmi és sport alkalmak kívánta "fuvarozgatás" adott szint és mélységet a meglévő, konyhai elfoglaltsághoz. Az autóvezetés tanítása is ehhez az időszakhoz tartozott, hogy mindenki egyformán készen legyen az eljegyzések és az esküvők idejére. Az esküvők után megjött az unokák ideje is. Éveken át ez volt a boldogság teljesen átérzett jelképe. Tizenhat unoka mozgalmasabbá tette az életet számunkra nyugdíjazás után is, mint az előtte volt. Ha csak lehetett vagy amikor kellett, mi látogattuk őket vagy vártuk a látogatásokat. Lányainkról vagy menyecskéinkről volt a szó, teljesen mindegy volt. Klári legboldogabb ideje az volt, ha gondozhatta a kicsiket. Úgy és annyi időre, amint a szükség hozta. Hetekre vagy akár évekre, hogy segítse az új családokat. Ma, 64 közös év után mi mást lehetne szebbet és jobbat mondani erről a gondoskodásról, mint azt, hogy soha sem lankadott és ma is ott van a dédunokák szeretetében. Valamikor mi elkerültünk Toronto környékéről. Amíg az idő kedvezett, a Kashe tó melletti házban, télre pedig a Floridában vett apartmentben éltük a magunk nyugdíjas életét. Akárhol voltunk is, mi mindig mentünk valahová és mindig is jött valaki hozzánk. A hosszabb, más világrészeket is bekapcsolódó utak idejében csak a családi és baráti kör maradt az egyetlen nyugodt, maradandó, múltat és jövőt egyaránt jellemző kapcsolat.

Valahol és valamelyik részén az évben ugyanazok a változatlan baráti nevek mutatták a mindenkori jelent.

Gácsékkal, Schillerékkal, ha nem Floridában, Arizonában vagy a Kashe tó mellett, akkor Budapesten találkoztunk. Sehol olyan jól nem esett a sör, mint az Apostoloknál Budapesten. Noha ittuk azt Pekingben, Soulban, Buenos Airesben, Ankarában vagy Jeruzsálemben. Az első pesti találkozókat mindig Klára szervezte s soha senki nem maradt le, nem is késett annak ellenére, hogy Arizona, California vagy Ontario voltak az indulás helyei. Miért csináltuk? Hogy lássuk egymást és Budapestet. Floridában a már említettek mellett Varga Feri és Anna, Etele Tóni és Ili, Hadi Jenő és Adél, vagy a csatlakozó "fiatalok", Frank and Joanne Varga és Mester Laci és Adri volt éveken át a baráti kör. Mintha csak a doncasteri élet folytatódott volna. Soha ünnep el nem múlt, hogy azokat ne együtt ünnepeltük volna. Karácsonyok, új évek, húsvétek vagy családi látogatások öröme nem múlt, hogy azokat ne magyar szóval, zenével vagy közös imával, baráti szívek összhangjában éltük volna át. Míg én tanulgattam a Varga műteremben, Klára a született tehetségével teremtette a színes üveg ablakait, díszeit a család örömeire s megrendelésre is. Hasonlóan sikeres volt a cserép edények piacán is. De ugyanakkor senkitől nem vett el időt és nem tett szegénnyé senkit a gondozás hiányával.

Niklasz Ali és Mária többet voltak velünk a tó mellett. Ugyanúgy Bakó Lehel és Mari, Tom és Anna David, Josette Neely, vagy a munkatársak közül Bob és Mabel Rist, Mardi és Sam Chapman, Isobel and Jack McCarthy. Ha a nevekben változás volt, az csak az élet elmúltát jelentette.

Nagyon sokszor örülhettünk valamelyik családi esemény ünneplésekor Király atya vagy később Békési atya jelenlétének. Úgyszintén meg kell említeni Füzér Julián nevét is. A család, a barátok támogatásában, szeretetben el nem feledhető hatással voltak mindenkire. Akkor mindez olyan természetes volt. Az együttlétek jelene soha nem lett jövő, de szép múltabbá varázsolta a múltat. S minden, amiért Klára volt a felelős, mindig szép, kedves, családiasan egyszerű és biztató volt. "A boldog családok" – mondotta Tolsztoj – mind hasonlóak egymáshoz; minden boldogtalan család a maga módján az." Mi azzal az örömmel élhettünk, hogy ennyi boldog család társa lehettünk. És azzal az örömmel, hogy mindaz, amit Klára tett, meghívó lett a boldog családok részére és az általa adott szeretettel csak erősítette az alapokat, áthidalta a nehézségeket és szebbé, kívánatosabbá tette mindenkinek a közös kapcsolatokat.

"Nem tudom, mi történt velem, / van ebben valami kedves, / amig nézem, önkéntelen / odanyúlok a szívemhez." Simor Istvántól idézett néhány sor így teszi ezeket a töredékeket összefüggő emlékezéssé és prózában szokatlan vallomássá.

Minden, ami történt, ami volt és annyi minden történt még, elválaszthatatlan Kláritól, munkabírásától és szeretetétől. Mint első unokánk mondta egyszer „Ama, mi mind itt Nálad nőttünk fel.” Jó volt itt felnőni. Jobb volt itt megöregedni. Féja Géza könyve, olvasás nélkül is gyönyörű jelenné szépítette a múltat.

PÓSA ZOLTÁN

REGGELENTE

Reggelente
Két szememben
Vérrel izzó
Szemcse fáj

Minden apró
Ízületnél
Porbatördelt
Szöcske bűg

Fáj a szemcse
Zúg a szöcske
Bűgva izzó
Vérerek

Két szememre
Reggelente
Hályogos fényt
Küldenek

És egész nap
Légbemetszőn
Élesül a
Déli ég

Boltozatján
Sok szegényes
Könnyű csillag
Összeég

Így elillan
Életedből
Az a régmúlt
Égi táj

Amely ráddőlt
Ifjúságod
Minden részeg
Hajnalán

Volt, vagy nem volt
Ami egykor
Mindörökre
Tovaszállt?

Ám hiányán
Napról napra
Létezésed
Érzed át

ZOLTÁN PÓSA

EVERY MORNING

Every morning
In my two eyes
Blood is burning
Sharp grain hurts

Every tiny
Joint sounds
A grasshopper's
Broken wail.

The granule hurts
The grasshopper
Buzz around some
Burning veins

Upon my eyes
Every morning
They send me a
Cataract

And all day long
The burning air
And sky at noon
Gets more sharper

On its blue arch
Many scanty
Destitute stars
Burn away

In this way that
Heavenly past
From your life does
Slip away

Which leaned on you
As a drunken
Young fellow
At every dawn

Once upon a time
There was or wasn't
Did fly away
Forever?

But by its lack
Day by day
You do live though
Your existence

Free translation by Rózsa Dancs

CSAPÓ ENDRE

A JOBBOLDAL TÖRTÉNELMI SZÍNRE LÉP

Április 26-án megtörtént áttörő jobboldali győzelem napjától május 31-ig, az új kormány hivatali munkájának kezdő napjáig eltelt hetek rendkívüli eseményei szinte követhetetlenül peregtek le szemünk előtt. Érezni lehetett a Fidesz gárda felkészültségét és elszántságát.

Az új országgyűlés megalakulását (május 14) követően május 22-én nyújtotta be Orbán Viktor a kormányprogramot, amelynek címe a Nemzeti Együttműködés Programja... Rövidesen egész sor új törvényt hoztak, köztük a legfontosabbat: május 26-án fogadta el az Országgyűlés a kettős állampolgárságról szóló törvényt. Meglepő egységben, mindössze három ellenszavazattal (az egyik Gyurcsány volt). Ennek a törvénynek példa nélküli jó fogadtatása volt országon kívül és belül. A közvéleménykutatók a Fidesz népszerűségét minden eddiginél magasabbra mérték. Szinte hihetetlen, hogy ebben a kérdésben mekkorát változott az ország hangulata. A hat évvel ezelőtt megtartott népszavazáson kevés többséggel elvetette az ország népe a kettős állampolgárságról szóló javaslatot. Kellott hosszú hat év ahhoz, hogy a nemzetellenes hangulatot a népakarat elsöpörje – a nemzetellenes kormánnyal együtt.

Egyedül Szlovákiában borult ki a bili. Zavarja folyamatos és szívós törekvésüket, magyarjaik asszimilálását. Féltik a déli területeket. Most azzal vágnak vissza, hogy aki elfogadja a magyar állampolgárságot, attól elveszik a szlovákot. Rajta hát, de egyszerre az egészet! Azután már csak a közigazgatást kell hozzáigazítani az állampolgársági hovatarozáshoz, hogy helyreálljon a rend. Egyébként is nyugtalanok lehetnek, mert az 1945-től Magyarországon fennállott szlavofil és trianonista bolsevista irányzat, a szlovák nacionalisták pártfogója, végleg kiesett a hatalomból. A Nemzeti Együttműködés Programja erről szól, és abban a nemzeti érdekek szolgálata hangsúlyos fogalmazást kapott. Ha tetszik, ha nem, ez most már így lesz a külpolitikában is.

Szlovákia átvette, felduzzasztotta a csehszlovák magyarellenes nacionalizmust, 17 éves állami fennállásának gyermetegségével elképzelt homogén nemzetállam építését szorgalmazó időszerűtlen elgondolásaival igyekszik ellenkezni a fejlődő idővel. Márpedig ennek a játéknak vége van, mert ma már van olyan kormányzat Magyarországon, amely nemcsak megfogalmazta, de valóra is váltja a nemzeti együttműködést. Kinyilvánította, hogy nincs különbség magyar és magyar között. A Felvidék magyarsága Pozsony részére államalapon belpolitikai kérdés, Magyarország számára nemzetalapon ugyancsak belpolitikai kérdés. Ez így egyensúlyos. És így, ebben a kérdésben is, van értelme annak a kijelentésnek, hogy az elmúlt hetek változásai forradalmiak voltak.

Orbán Viktor szavai szerint „*kétharmados, alkotmányos forradalom történt. 1848 és 1956 polgári identitású forradalmak voltak, amelyek békésen zajlottak le, és csak azért váltak véressé, mert a status quo-ban érdekelt »labancok« külföldi csapatokkal leverték azokat.*”

Most nincsenek ellenséges nagyhatalmak ugrásra készen eltaposni a magyarok tavaszi forradalmát, így most végre sikerülhet. De volt-e elég ok forrongani? Volt bizony, sok is. A húszéves mulasztások folyamán kitakarítatlan bolsevista geng visszaélt a történelmi hagyományú magyar türelemmel, amely arról szól, hogy a magyar soha nem indított véres forradalmat, de megfélemlítettek arról, hogy a türelem elfogytával rendszerint összeáll a tábor. Ha nem is forradalmi cselekményekre, de forrongó lelkiületre hevült politikai táborok, radikális mozgalmak alakultak a türelememésztő kormányzásokkal szemben.

Ha most a Fidesz nem állt volna az elégedetlenség élére békés megoldásra alkalmas teljes hivatali felkészültségével, félelmetes fejlemények keltek volna életre, amikkel szemben, ebben a jelenlegi szemléletű világban, a baloldali kormány erőszakszervei nemzetközi legalitással léptek volna fel, vérszomjas, 2006-ban begyakorlatozott alakulataikkal. Fogadjuk el tehát a Fidesz megfogalmazását, ők csinálták a forradalmat. Mi ennek áráért elvárjuk, hogy megtegye mindazt, ami elvárható egy történelmi léptékű, történelmi emlékű békés magyar forradalomtól.

Kétharmados forradalomnak nevezte tehát Orbán Viktor a szavazók döntését és annak eredményét, ami alkotmányos keretek között ment végbe. Helyénvalóan hangsúlyozta, hogy nem csak a nyolc éves kormányzással szemben léptek fel a választók tavasszal, hanem ez egy rendszerellenes akaratnyilvánítás is volt. Mint mondta: „*Az eddigi status quo alapja a társadalmi szerződés hiánya volt, ehelyett az elitpaktumok sorozata jellemezte a rendszerváltás óta eltelt időszakot. A társadalmi szerződés alapján kialakuló új rendszer neve: a Nemzeti Együttműködés Rendszere.*”

A nemzet terének nevezte a Kossuth teret Schmitt Pál házelnök, amikor köszöntötte – a kormány megalakulását követően – a Fidesz-KDNP ünnepi nagygyűlésének résztvevőit az Országház előtt. Így fogalmazott: „*Mától véglegesen visszafoglaltuk a Kossuth teret, újra eljött az idő, amikor újra kezünkbe vehetjük az ország és a nemzet sorsát. Nyolc év kellett ahhoz, hogy ne legyen kordon az ország háza és a nemzet között, ami elzárja a különféle világnézetű és származású embereket attól, hogy közel kerüljenek a Szent Koronához.*” A Parlament előtti teret megtöltötték az ország különböző részeiről érkezett szimpatizánsok, akik nemzeti szín és árpádsávos zászlókat lobogtatnak, illetve településneveiket tartalmazó transzparenszeket emelnek magasra.

A Fidesz még a parlament megalakulása előtt 18 törvényjavaslatot és négy határozati javaslatot nyújtott be az Országában, amelyek mind törvénnyé váltak.

A Somogy megyei Kötcsé községben már hetedszer rendezték meg a nemzeti keresztény-konzervatív értelmiség találkozóját. Sok értékes előadás és felszólalás során Tellér Gyula szociológus előadásában az 1990-es rendszerváltás utáni húsz év folyamatait elemezte. Kijelentette: az akkor létrejött alkotmányos keretek között kialakult egy várakozásainknak ellentmondó rendszer. 1990-ben az első polgári kormány csak a kormányzati hatalmat szerezte meg, minden más hatalom, így a sajtó, az igazgatás, az önkormányzatok, a kommunista rendszer vezetőinek kezében maradtak. A következő években a két oldal élet-halál harca, ígéretlicitje alakította a politikát.

Mindezt mi is sajnálattal tapasztalhattuk, itt fészkel az a média-közöny is, ami húsz éve megnyilvánul a világban szétszórtan élő több száz ezres létszámú magyar nemzetéről. Nem ismételteti meg az Orbán-kormány ezt a hibát, hogy a kommunisták kezében hagyja a nemzeti tájékoztatás lehetőségeit. A tájékoztatás fontos nemzeti érdek. Mint ahogy nem mindegy, hogy mit fogyasztunk testünk épségben tartása érdekében, ugyanúgy nem mindegy, hogy mivel táplálják lelkünket, tudatunkat a hírközlők, a tankönyvek, az ismerettárak, a színházak, mozik, televíziós állomások. Nem elég védekezésnek a kommunisták kiszorítása a politikából, ki kell iktatni őket minden olyan területről, ahol ártani tudnak a nemzet testi és lelki egészségének, életének. Félreértés ne essék, nem a sajtószabadság, a szólásszabadság, a kulturális szabadság korlátozását javasoljuk, de tenni kell valamit annak érdekében, hogy a külföldi tőkés társaságok által felvásárolt tájékoztató vállalatok idegen érdekű, idegen lelkületű szellemi termékei ne nyomják el, ne szoríthassák hátrébe a hazai kultúrát ápoló tájékoztató intézményeket, vállalkozásokat. Mint ahogy a szabad közlekedés terén is vannak szabályok, amik biztosítják mindenki számára az egyenlő esélyt.

A kötcséi találkozón szó esett a kialakítandó polgári társadalom kulturális alapjairól, azok mikéntjéről. Átfogó rendezést érzékeltetett Orbán Viktor, amikor arról szólt, hogy „a modern jobboldal számára szükséges, de már nem elegendő a régi, hagyományos magyar nemzeti keresztény kultúra, ami 1945 előttről származik, és túl nagy ívet fog át. Itt már egy egyszerű restauráció nem segít, hiszen egész nemzedékek maradtak ki ebből a kultúrából. A régít meg őző, de új, modern jobboldali kultúrára van szükség.”

Erről feltehetően sokan fogják faggatni a miniszterelnököt a részletek megismerése érdekében. Politikusi fogásként is emlegetik majd, és az is szóba jön, hogy egykor ezt nem mondta volna, vagy nem így viszonyult hozzá. Lépünk túl ezeken a variációkon, nézzük a lényegét. Végre ismét itt van egy magyar kormányfő, aki egy jobbra nemzeti érzésű és keresztény

erkölcsiségű országban támpontként jelöli a magyar nemzeti keresztény kultúrát. Azzal most ne foglalkozunk, hogy vannak akiket e három szó egyike másika nyugtalanít, az legyen az ő problémája, a lényeg az, hogy lezárult végre egy olyan korszak, amikor ennek a három szónak említése is, meg a hozzájuk fűződő érzelmeknek a megvallása is hátrányos volt, vagy éppen üldözött.

Igenis volt a közelmúltban magyargyűlölet, nemzetellenesség és keresztényüldözés. Magyarságukért, nemzeti érzésükért, kereszténységükért ezrek és ezrek szenvedtek és haltak vértanúhalált. Ennek mindnek helye van a nemzeti tudatban, csakúgy mint Trianonnak. Erre való emlékeztetésnek az eszközeit (szobrok, emléktáblák, megemlékező rendezvények, ismertető) létre kell hozni, és egyúttal el kell távolítani a kommunista időben példaképpé avatott hazaárulók emléktárgyait. Ennek is nagy jelentősége van az egészséges nemzeti tudat visszaállításában. Beleillik mindez a miniszterelnök Kossuth téren kifejezett gondolatainak a tartalmába:

„Nemcsak a nemzeti együttműködés rendszerének megvédésén kell még dolgozniuk, de azon is, hogy aki egymásra uszította az embereket, aki visszaélve a hatalommal kárt okozott az országnak, az kapja meg méltó büntetését. Az elmúlt húsz év tanulsága az volt, hogy rendszert váltani nem lehet, a rossz rendszert meg kell dönteni, és helyette újat alapítani. A gránitalap építőkövei a munka, a család, az otthon, az egészség és a rend. Mindezt pedig a tisztelet kultúrájára épülő nemzeti együttműködés rendszere fogja össze. Most arra van szükség, hogy minél több magyar hajtsa végre magában azt a gyökeres változást, amellyel végérvényesen a becsület, a szorgalom mellé állhat.”

(Ausztráliai Magyar Élet 2010. június 10.)

ZOLTAN SZABO

SOMMELIER, CONSULTANT & JOURNALIST

www.zoltanszabo.org

Grand award winner of The Wine Tasting Challenge, North America's largest competition

www.winetastingchallenge.com

Zoltan can provide the following wine services for you:

- Corporate and private wine tastings
- Client appreciation wine tastings
- Food and wine dinners
- Wine evaluations
- Staff training in wine service
- Consulting on wine lists and menus

SÁNDOR MARY

A FŐZÉS NEM "FORTÉM"

Erről tanúskodik a már véglegesen kozmaillatú konyhám, ezt bizonyítják vizes főzelékeim és csirizszerű leveseim. Na meg a környék kutusai, kik messzire kerültek a házam elé kitett és nekik ajánlott égett húsait. Talán méntességemre szolgál az a tény, hogy a konyhakultúrának sajátmagam tanítója voltam még Kanadába érkezésünk idején.

Otthon Magyarországon nem nagyon tudtam főzni, mert megtette azt Anyukám meg Nagymamám, de új életem hajnalán bele kellett kontárkodnom a gasztronómia titkaiba. Mert hát az ifjú férjem éhes volt, várta is nagyon a jó falatokat, mivel a Mama - az Anyósom - csodálatosan tudott főzni és ahhoz volt szokva.

Gondolom, ezért volt, hogy a szeme majd kiesett, úgy kidüllesztette, mikor először nagy jókedvvel belekavart a frissen készített kapos és fokhagymás salátafőzelékembe, amire még szalonnát is sütöttem.

Nem az én hibám volt, hogy nem tudtam még sem beszélni, sem olvasni angolul, ezért történt, hogy az élelmiszer üzletben vásárolt, előre-édesített tejszínhabot tejfelnek véltem, s azzal öntöttem fel az említett főzeléket. Igaz, hogy a szalonna is megégett egy kicsit, de gondolván, hogy kicsire nem adunk, felszolgáltam körítésnek. Itt meg kell jegyezni, hogy mindent meg lehet szokni, mert elég soká tartott, míg rájöttem, hogy a tejszínhab nem tejfel, és mire felcseréltem, szinte hiányzott a bablevesből.

Úgy vélem, szerencsém volt, hogy Kanadában éltem, mert mikor magyar barátainkat ebédre hívtuk hozzánk, igen könnyű volt a mentegetődzés: "Tudjátok, mások az itteni ízek..."

Egyet viszont soha nem fogok megérteni. Azt, hogy ha például én előveszek egy ételreceptet, pontosan betartom annak utasításait, előmelegítem a sütőt, ahogy az szükséges, figyelem és időzítem a sütést, mégis egy siralmasan szappanosnak mondott, íztelen sütemény kerül ki a kezem alól, míg barátnőim vagy családom női tagjai csodálatos ízű, habos, pillékönnyű süteményeket tudnak készíteni ugyanazon receptekből.

Úgy gondolom, hogy el vagyok varázsolva. Lehet, hogy az én keresztelőlomból is kimaradt az egyik boszorkány, aki aztán titokban odasomfordált az ünneplésre, s mikor bekukucskált a bölcsőmbe, rájött, hogy én nem Csipkerózsikának nézek ki, s hogy belőlem nem lesz soha hercegkisasszony, hanem inkább szakácsné, hát rámszórta az átkot, hogy sohase tudjak főzni. Más magyarázat nincsen.

Sokszor néztem Anyósomat irigykedve, aki többszöri kanadai látogatása idején, rögtön megérkezése után, mindjárt nekiállt rétest sütni, mert a "kicsi fia" már a repülőtéren a Mama otthoni rétesét emlegette nyálcsurgatott szájjal.

Hát a Mama alighogy kipakolta a holmiját, máris ment rétestésztát gyúrni. Meggyúrta, és aztán úgy nyújtotta,

húzogatta, hogy a konyhából is kihátrált. Én már nyitottam az előszoba ajtaját is, ki a kert felé, mert a rétestészta még mindig nyúlt, hosszabban, mint a rossz szónokok beszéde.

"Így kell ezt, Marókám," mondogatta nyújtogatás közben. Marókának hívott - Isten nyugosztalja -, nem tudom, hogy miért, de ráhagytam. Mert hát hívtak engem Máriának, Marikának, Marinak és Mariskának, Macának és Marynek, de a Maróka kizárólag a Mama találmánya volt. A rétestésztáját illetőleg a férjemnek igazat adtam, mert olyan finom almás, meggyes vagy túrós rétest, mint amit a Mama tudott sütni, azóta sem kóstoltam.

Különben kedves asszony volt, mert elfoglalván a széket az ebédlőasztalfőn, mindig elnézően mosolygott, mikor feltálatam ételkülönlegességeimet.

Mindez régen történt, bohó fiatalságom idején. Azóta megtanultam főzni meg sütni is, mert ugye, az élet jó tanár, sok mindenre megtanít. Konyhaművészetemnek széleskörű híre van, legényember öcsém egyszer azt mondta, hogy nálam enni vallásos cselekedet, mert úgy érzi, hogy a mennyországban étkezik. Azt is mondta, hogy nekem étkezdet kellene nyitnom, mert az nagyon sikeres üzlet lenne számomra, de gondoltam, nem én, mert varázslat ide, varázslat oda, nem kívánok hivatásos szakácsné lenni, inkább írni szeretek. (Lehet, hogy egyszer azt is megtanulom jól, akárcsak a sütés-főzést).

Leírom, csak azért, hogy dicsekedjek egy kicsit, hogy több nyelven tudok nemcsak beszélni, de főzni is - mivel Kanadában élek, hol e nagyvilág minden népsége, szokása és főztje megtalálható. Tudok főzni magyarul, angolul, (fish and chips and roast beef, scones and tea, punktum, kész), főzök kínaiul, olaszul, franciául és itt-ott görögül is, csak hogy említsek egy pár nemzetközi ételkülönlegességet a sok közül, de mindezek ellenére be kell vallanom, hogy a szokás hatalma győz.

Mert mikor a szép tavaszok idején feltálatom a saláta főzeléket, s ha kifelejttem, a férjem mindjárt szól: "Hozzál már egy kis tejszínhabot, drágám."

Béni-Nyerges Olga
Az utolsó előtti
szó jogán

KAPHATÓ A
PANNÓNIA KÖNYVESBOLTBAN
416 966 5156
300 St. Clair Ave. W.,
Toronto, ON

DITRÓI CSIBY ÉVA
A RÖVID TÁVFUTÓ MARATONJA c. könyve
Megvásárolható a Magyar Ház titkárságán
840 St. Clair Ave. West, Toronto, Ontario

HASULYÓ FERENC

AJAK HAGYOMÁNYAI

BALOGH GYÖRGY

ÉJJELI ÓR CSENGETÉSSEL¹

Abban az időben... a csecsemőtől az idős korosztályig mindenki ajaki népviseletben járt. A lányok, asszonyok bő szoknyában, fekete magasszárú cipőt és fekete harisnyát hordtak a lábukon. A férfiak zsinóros mentében, priccses nadrágban, magasszárú csizmában jártak, a fejükön fekete kalapot viseltek. A lányok minden vasárnap más színű ruhában jártak a templomba.

Első vasárnap fehér selyemruhába, második vasárnap égszínű ruhában, harmadik vasárnap zöld delin mintás ruhában, negyedik vasárnap piros színű ruhában mentek a templomba. A lányoknak kontyba volt fonva a hajuk, különböző színű pántlikával díszítve. Gyász alakalmával lila, kék vagy zöld szalagot raktak a lányok hajába. A felső szoknya alatt négy-öt keményített alszoknyát viseltek. A lányok nyakát „mizlivel” varrott nyakdísz és négy-öt sor gránát gyöngysorral ékesítették.

Az ajaki népviselet egyedülálló volt még az országban is. A vasárnapok és az ünnepnapok mindig csodálatosak voltak. Vasárnap reggel mai napig is sokszor emlegetett töltött káposztát, ebédre pedig füstölt húsból főzött levest tálalt drága édesanyám. Délelőtt kötelező misehallgatás, délután litánia vagy vesperás volt a program. A tanulás és a munka mellett azért jutott néha idő játékokra is. Többnyire házilag készített játékokkal töltöttük a szabadidőnket. Rongylabdával és mezítláb futballoztunk az utca porában. Első alaklommal 1951-ben Budapestre is cipő nélkül, mezítláb mentem. Készítettünk magasugró lécet. Már nagyobb fiúk voltunk, amikor súlyzó hiányában versenyszerűen emelgettük a taligát, és a vasekét a búzával vagy kukoricával megtöltött zsákokat. Versenyszámaink között szerepeltek még a zsákbufutás és futóverseny, szintén mezítláb, a református templom körül. A lányok kukoricaszárból csutkababát készítettek. Voltak különböző ügyességfejlesztő játékok is. Folyókavicsokkal kockáztunk és rongylabdával próbáltuk egymást futás közben eltalálni...

Hosszú téli esteiken a serdülő lányok és asszonyok a petróleumlámpa fényénél fontak. Mi, serdülő fiúk kártyáztunk, nótáztunk, beszélgettünk. A fonóházakban különös hangulat uralkodott. Több fonóház volt a faluban, és a fiúk fonóházzal fonóházra jártak. A fonóházak a tél beálltával kezdődtek és húshagyóig tartottak. A fonóházakban tartott rövid szünetek alatt táncoltunk, mókáztunk, maskarát vittünk, úgy ijesztgettük a lányokat... I

Részletet közöltünk Hasulyó Ferenc Ajakról az *Avas tetejére* c. könyvéből, amely a szerző kiadásában jelent meg Nyékládházán. A kisvárdai körzethez tartozó nagyközséget mutatja be anekdotálva, családfája után kutatva az író. Érdekes világ tárul az olvasó elé egy viszonylag zárt közösségről.

... Az 1860-as években felfogadta az előjáróság László Pétert és Király Andrást éjjeliőröknek. Évi fizetést kaptak minden háztól, 10 krajczár pénzt és egy kenyeret.

Szolgálatuk úgy volt szabályozva, hogy egyik héten az egyik, másik héten a másik, télben 8 órától kezdve éjfél után 4 óráig, és nyári időben este 10 órától éjjel 2 óráig szakadatlan az utcákat járják. A vagyoni és személy elleni esetleges megtámadásokat ellenőrizték s az akkor fennálló lótolvajok járását-keelését éber figyelemmel kísérik...

Kaptak a községtől egy nagy csergetőt, melyet az utcán ha megforgattak, kelepelése vagy csergése mindenféle elhallzott. Kötelességük volt az utcákon örökösödve minden éjjeli óraütést nagy hangon, minden utcában kikiáltani... A csergetés után tele torokkal kezdte kiáltani: „hallgass ember e szóra, tized ütött az óra - vagy ahányat ütött -, csendesség a faluban.” És így folyton kerülve az utcákat, különböző helyeken minden órát ki kellett kiáltaniok. Ha ezt nem gyakorolták, reggel már panaszos hangokat lehetett hallani, hogy az ór az éjjel aludt, nem tette a szolgálatot. Máskülönbön faluhelyen ez az eljárás nagyon hasznos is volt, amennyiben azon időben nagyon ritka ház volt, ahol óra létezett. S a falusi gazdáknak, ha valahova, erdőbe-városba vagy valahova útjuk volt, mindég tájékozva voltak, hogy mikor és hány óraker induljanak.

Másrészről pedig a gondos gazdákra sem volt rossz, mivel mély álmukból felébredve kinézhettek iszlállóba vagy udvarra, hogy nincs-e marhák között vagy valahol valami baj. Ez a csergetés különösen a könnyen ébredő gyerekek nagy gyönyörűségére szolgált, mivel a csendes éj magányában a csergető kemény kerepelése élvezettel hatott a gyerekekül idegeire.

Az egyik éjjeliőrt, László Pétert falcs nevén a faluba Fju Péter néven ismerték jobban. Ez egy rendkívül mókas, tréfás ember volt, mindenki kedvelte, mindenkivel tudott mókázni.

Éjjel mikor kiáltotta, hogy ennyit vagy annyit ütött az óra, csendesség a faluba, sok ízben azt is odakiáltotta, hogy: fordulj, ember az asszonyra! Természetes, hogy nevettek rajta, akik füleltek. Ezt a falu csergetőjét az időben még egy más czélra is használták. Ha a mezőőrök valamely gazembert értek tetten, aki mezei terményt, répát, kukoritzát, pityókát vagy mit lopott, azt nem jelengették, nem büntették más egyéssel, hanem a lopott holmiból néhány darabot a nyakára fűztek, és az egyik mezőőr vagy az éjjeliőr előtt az utcán végig kellett sétálnia, ahol az ór egyet-egyet csergetett és a tolvaj kellett hogy kiáltsa: “répát vagy törökbúzát loptam...”

Balogh György barcaújfalusi krónikás 1864 és 1934 között élt. Művének helytörténeti fontossága óriási, hiszen óramű pontossággal ecseteli le korának adminisztrációs és demográfiai változásait. (Lőrincz Márton)

¹Balogh György: Életem vázlatának főbb vonalai. Barcaújfalu, 2009 33

DR. JAKAB ANTAL PÜSPÖK 30 ÉVE VETTE ÁT A GYULAFEHÉRVÁRI EGYHÁZMEGYE VEZETÉSÉT - SAJTÓKÖZLEMÉNY

Április 2-án harmincadik évfordulója van annak, hogy Márton Áron utódlási joggal kinevezett segédpüspöke, Nagyméltóságú és Főtisztelendő dr. Jakab Antal püspök nagy elődjétől átvette a gyulafehérvári egyházmegye kormányzását.

A két püspök kapcsolatát az átadás-átvételnél leírt szavaik is hűen tükrözik. A nyugalomba vonuló Márton Áron ezekkel a szavakkal adta át Jakab Antalnak az egyházmegye vezetését: „Azzal a megnyugtató érzéssel vonulhatok vissza, hogy az egyházmegye vezetése jó kezekben van.” Jakab Antal pedig ezekkel a szavakkal vette át azt: „Szívesebb, könnyebb és jobb lenne mindig csak segítségem s nem utóda maradnom”.

Abban az évben, amikor egyben Isten szolgája, boldog emlékü Márton Áron halálának (1980. szeptember 29.) harmincadik évfordulójára is emlékezünk, figyelmünket ismét néhai nagy püspökeinkre fordítjuk. Folytatjuk buzgó imánkat Márton Áron boldoggá avatásának mielőbbi megtörténteért, s folytatjuk az emlékezés, a főhajtás minden lehetséges formáját, amelyre a Szentírás („Emlékezzetek meg előjáróitokról, akik az Isten szavát hirdették nektek. Gondoljatok életútjukra, és kövessétek őket a hitben. Zsid. 13,7.”), a költő szava („Csaktörpe nép felejtet őt nagyságot, / Csak elfajult kor hősi elődöket. / A lelkes eljár ősei sírlakához, / S gyűjt régi fényét új szövétnéket.” Garay János) és az utókor lelkiismeret kötelez.

Mindezek jegyében és szellemében alakult meg 2010. március 13-án – a Jakab Antal-émlékév lezárultának pillanatával – a Jakab Antal Keresztény Kör, amely a világ figyelmének Erdély egykori főpapi, papi és világi nagyjai felé fordítását, a nagy elődök emlékének ápolását tűzte ki céljául.

A Jakab Antal Keresztény Kör a 2010-es esztendő elé a következő konkrét tervekkel tekint:

Az ÉN URAM ÉS ÉN ISTENEM! – Hetvenállomásos zarándokúton Jakab püspökért című könyv megjelentetése, bemutatása és terjesztése.

Jakab Antal-díj alapítása és első alkalommal történő átadása.

Márton Áron és Jakab Antal helye Európában címmel előadás tartása Brüsszelben.

Márton Áron és Jakab Antal erdélyi püspökök szellemi öröksége címmel előadás-sorozat tartása Kanadában.

Ismét elindulunk tehát, s úgy vesszük magunkkal egymás mellett néhai két nagy püspökünk nevét és szellemi örökségét, ahogyan azt a Jakab Antal-émlékévben neves személyiségek is megfogalmazták: „Márton Áron Csíkszentdomokos, Jakab Antal Kilyénfalva szülötte. A két helység szomszédos, csak a hegy választja el őket. Ha a hegytetőről délre nézünk, Márton Áront, ha északra, Jakab Antalt látjuk. Kell-e ennél nagyszerűbb látvány?” (Dr. Czirájék Árpád pápai prelátus)

„A Gondviselő Isten Jakab Antalt kiváló tehetséggel, jószággal, az egyház iránti töretlen hűséggel és a szenvedések türelmes elviselésével áldotta meg. Egyénisége és püspöksége nem törpül el Márton Áron mellett, hanem fényesen csillog az egyház egén.” (Marics József lovagrendi kanonok, Szent Gellért Lovagrend)

„Ahogy ez a történelem során másokkal is megesett, Jakab Antalra a nagy előd árnyéka vetült. Márton Áron hírneve elhomályosította az övét. Pedig a tizenhárom év börtön vállalása példát adott helytállásból az erdélyi papságnak és a tíz év egyházkormányzati munka a közösségépítésből. Jakab Antal azonban nemcsak az erdélyiek, hanem az összmagyarság tiszteletét is kiérdemelte.” (Dr. Harrach Péter, a KDNP alelnöke)

„Szent István király korától az első föltételezett Buldus püspöktől egészen a legutóbbi idők »emberkatedrálisaink«, hogy Illyés Gyula szavát használjam, Márton Áronig és az ugyancsak hozzá mérhető, vértanú lelkületű Jakab Antalig ezen a tájon ennek a népnek, ennek a nemzetnek jutott.” (Dr. Bábel Balázs érsek, Csíksomlyói búcsú, 2009)

A Közleményhez csatolt Jakab Antal Keresztény Kör alapszabálya további részletekről is tájékoztat, egyéb információk pedig a jakk100@freemail.hu vagy a jakk100@indamail.hue-mail címen kérhetők.

FELHÍVÁS

A Jakab Antal Keresztény Kör a jakk100@freemail.hu vagy a jakk100@indamail.hue-mail címen várja mindazok jelentkezését, akik erkölcsileg vagy bármilyen módon támogatni kívánják tevékenységünket, s ezzel csatlakoznának a Támogatói csoporthoz.

Budapest–Bécs, 2010. március 31.

Varga Gabriella sk.

Dr. Vencser László sk.

a Jakab Antal Keresztény Kör alapító-elnökei

POSTALÁDÁNKBÓL

Kedves Rózsa, szívből gratulálok a csodás folyóiratodhoz!!! Tegnap érkezett óriási nagy örömmre!!! Hihetetlen gyorsak és nagyszerűek vagytok! Az egész szám rendkívül színvonalas, a tartalmában és formájában egyaránt!!! Családom és ismerőseim is csodálják!!! Mindnyájan megerősödünk nemzetünk erejében a Kaleidoszkóp láttán. Amely nemzetnek ilyen gyermekei vannak, mint TI, az talpra fog állni! Sok köszönettel és végtelen gratulációval, Prokopp Mária, egyetemi tanár, Bpest

Dear Mr. Telch and Ms. Dancs:

Reading the Kaleidoscope Magazine I was astonished by your great effort to keep Hungarian traditions and connections alive and strengthen the Hungarian community... Best regards, Helena Papp-Fabry, New York

TÁMOGASSA A MAGYAR MŰVÉSZETET!

A Szervátiusz Alapítványt Szervátiusz Tibor szobrászművész alapította édesapja, Szervátiusz Jenő születésének 100. évfordulójára.

Egyúttal létrehozta a Szervátiusz Jenő díjat, azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet a Kárpát-medencében születő magyar művészetre.

A díjat a kuratórium évente adja át olyan képzőművészeknek, akik a nemzeti kultúra gyökereit felmutató, magas színvonalú művészetet hoznak létre.

A formakultúra ugyanis - a nyelv mellett - a legfontosabb identitás -megtartó erő egy nemzet életében: megmaradásuk záloga.

Két éve, felváltva művészettörténész, illetve újságíró is kap alternatív Szervátiusz Jenő díjat.

Számlaszám: HU02 10300002-20609254-00003285

Szervátiusz Tiborné kuratóriumi elnök

Tel.: 06/20-338-9278

e-mail: alapitvany@szervatiusz.hu

**KÖSZÖNJÜK CSANÁDI ELIZABETH LAPUNK
TÁMOGATÁSÁRA SZÁNT ADOMÁNYÁT**

**HIRDESSZEN LAPUNKBAN!
A HIRDETÉS MAGÁBAN
FOGLALJA AZ ÉVI ELŐFIZETÉST.
MŰVELTSÉGE GAZDAGODIK, HA
A MAGYAR DIASZPÓRA
EGYETLEN KÉTNYELVŰ
KULTURÁLIS LAPJÁT OLVASSA**

KALEJDOSCOPE PUBLISHING

AZ ÖN ÉLETE IS TÖRTÉNELEM!

MESÉLJE EL UNOKÁINAK IS!

**KÖNYVÉT MI KIADJUK MAGYARUL, ANGOLUL
VAGY KÉT NYELVEN**

KÉZIRATÁNAK FORDÍTÁSÁT VÁLLALJUK

E-mail: rosacae@hotmail.com

www.kalejdoskop.com

Tel.: 416 491 4631

Ártádiné Borbás Ilona sorsát negyvenkét éves koráig zsarnok édesapja befolyásolja. Ilike valós helyzetére akkor döbben rá, amikor munkanélkülivé válik. Ellenszegül az őt megfigyeltető, volt párttitkár édesapjának. Sorsdöntő hazugságokra derül fény. Mintha mindent a végzet irányítana, de valójában egy öntudatra ébredő nő vívja meg csatáját a hatalmi arroganciával, a mindent átszövő képmutatással. A regény az 1944-1995 közötti időszakot öleli át, ám síkjai olykor eltolódnak egymástól, máskor egybeesnek. A szerző a változatos, érdekesítő cselekményt olykor finom lírával, gyengéd humorral szövi át.

edition nove. novum publishing kft.

H-9400 Sopron, Várkerület 1-3. II/6.

Tel.: +36 99 505 024. Fax: +36 99 505 032

Cégjegyzékszám: Cg. 08-09-015094

<http://www.editionnove.hu> . a.geoesel@editionnove.hu

**A KALEJDOSZKÓP IRODALMI KÁVÉZÓ
A KANADAI MAGYAR TEHETSÉGEK
BEMUTAKOZÁSÁT VÁRJA**

JELENTKEZÉS: rosacae@hotmail.com

Telefonon: 416 491 4631

the coffee mill

MAGYAR ÉS EURÓPAI ÉTELEK
A LEGFINOMABB BÉCSI SZELET,
GULYÁSLEVES
BORJÚPAPRIKÁS GALUSKÁVAL
NAGY SALÁTA- ÉS SZENDVICSVÁLASZTÉK
LIKŐRENGEDÉLLEL RENDELKEZÜNK
48. ÉVE ÁLLUNK VENDÉGEINK
RENDELKEZÉSÉRE!
MINDEN NAP NYITVA
D. E. 10-TŐL ESTE 11-IG
PÉNTEKEN ÉS SZOMBATON ESTE 12-IG
99 YORKVILLE AVE., TORONTO, ONTARIO
416-920-2108
ÉLŐZENE PÉNTEK, SZOMBAT
ÉS VASÁRNAP ESTE

AMERIKAI MAGYAR ÚJSÁGOT!
P. O. Box 7416 Baltimor,
MD 21227-0416, USA

A TORONTÓI MAGYAR
KULTÚRKÖZPONT VÁRJA A
MAGYAR HONFITÁRSAKAT!
HOZZA EL BARÁTAIT IS!

THERE IS ALWAYS SOMETHING
HAPPENING AT THE HUNGARIAN
COMMUNITY CENTRE
COME IN!
840 St. Clair Ave. W., Toronto
Tel.: 416 654 4926
www.hccc.org

"A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN"

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag
független emberek kevesebbet aggódnak
a piac és az élet ingadozásai miatt.
Átfogó pénzügyi tanácsadással segítük
Önnek lelki nyugalma és vagyoni
biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDÍJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSÖN
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Az Értől az Óceánig

Egy asszony élete egy tragikus korban

Foto: Ormay Gabriella

ORMAY GABRIELLA
AZ ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG

A könyv egy Erdélyben
született fiatal-
asszonyról szól,
aki mint önkéntes
ápolónő végigéli a
II. világháború
viszontagságait.

Postaköltséggel CA\$15.00

Postaköltség nélkül CA\$12.00

5 Concorde Pl. Suite #3301, Toronto, ON
M3C 3M8 Canada

IDA LEO'S UNIQUE BOOKMARKS
DIFFERENT DESIGN, LAMINATED, ADMIRER BY MANY!
CHRISTMAS DESIGN AVAILABLE
4 FOR \$10.00 OR 1 FOR \$3.00
SEND CHECK OR MONEY ORDER TO IDA LEO
401-1950 DURNIN ROAD, KELOWNA, BC.
V1X 7W6; TEL.: 250 762 3460

The **CORVINA** Group

Our new address:

**311 Sheppard Avenue East
Toronto, Ontario M2N 3B3
(Sheppard & Bayview)**

Tel: 416-658-3434, info@corvina.ca

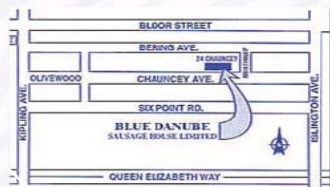

**Hungarian Canadian Business Directory
Corvina Printing & Design
Corvina Publishing**

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárúk
Finom házi sütemények
Magyar árúk bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

HUNGARIAN VISUAL ARTISTS OF CANADA

A KANADAI MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE

Sárkány Mária: Rediness

**SZERETETTEL MEGHÍVJUK ÖNT, CSALÁDJÁT, BARÁTAIT
ÁLLANDÓ TÁRLATUNKRA**

**A KANADAI MAGYAR KULTÚRKÖZPONT PETŐFI TERMÉBEN
840 ST. CLAIR AVE. W., TORONTO, ON**

**A KIÁLLÍTÁST MINDEN MAGYAR RENDEZVÉNY IDEJÉN
NYITVA TARTJUK. MÁS IDŐPONTBAN, VAGY VIDÉKRŐL
ÉRKEZŐ LÁTOGATÓINK AZ IRODÁBÓL KÉRHETIK A PETŐFI**

**TEREM KINYITÁSÁT. RENDEZVÉNYEK IDEJE ALATT
KÉPZETT KÉPZŐMŰVÉSZ TAGTÁRSUNK LESZ
JELEN A PETŐFI TEREMBEN, AD FELVILÁGOSÍTÁST
A KIÁLLÍTOTT MŰVEKRŐL ÉS A MŰVÉSZEKRŐL.**

**KÉRJÜK, LÁTOGASSÁK KIÁLLÍTÁSUNKAT!
A KIÁLLÍTOTT TÁRGYAK MEGVÁSÁROLHATÓK.**

**Magda Mihály
Artist**

**22 Martin Crescent,
Toronto, ON, M4S 2V4
Tel.: 416-484-8773
Fax: 416-484-8748**

E-mail:

**Magda@Mihaly.com
www.MagdaMihaly.com**

She Shoppes of the Towne Square

tel: 905 338 3900
fax: 905 338 8054
Unit 3, 210 Lakeshore Rd. E.
Oakville ON L6J 1H8

Farview Mall

tel: 416.491.1115
fax: 416.491.1146
1800 Sheppard Ave. E.
Toronto ON M2J 5A7

Square One Mall

tel: 905.896.4030 100 City Centre Dr.
fax: 905.895.4031 Mississauga ON L5B 2C9

Hillcrest Mall

tel: 905.883.1144 9350 Yonge St.
fax: 905.883.1148 Richmond Hill ON L4C 5G2

Magyar szívvvel, kanadai fogorvosi tudással...

DR. DENCS KATALIN FOGORVOS
DENTAL SURGEON, TORONTO

TEL: 416-222-7979

- ➔ Fehér porcelán koronák, hidak, fogfehérítés
- ➔ Fogszabályozás felnőtteknek, gyerekeknek
- ➔ Tömések, gyökérkezelések, szájsebészet
- ➔ Kanadai megelőző rendszeres fogtisztítások
- ➔ Visszatérő fejfájások, nyaki fájdalmak és alvási zavarok kezelése, amelyek fogászati eredetűek

- 280. Sheppard Ave. East #213
- Yonge St. és a Bayview Ave. között félúton
- Ingyenes felszíni és földalatti parkolóhelyek

